

**Európska únia**  
Európsky sociálny fond

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Alexandra Húsková

# Aktívne využívanie čítania s porozumením vo vyučovacom procese v základnej a strednej škole

Publikácia bola vydaná a financovaná z prostriedkov ESF  
v rámci národného projektu Profesionálny a kariérový rast  
pedagogických zamestnancov.  
ITMS kód projektu 26120130002  
ITMS kód projektu 26140230002

2012

**Aktívne využívanie čítania s porozumením**  
*vo vyučovacom procese v základnej a strednej škole*

Alexandra HÚSKOVÁ



# Obsah

<b>Úvod</b>	<b>5</b>
<b>1 Čítanie s porozumením ako nadpredmetová kompetencia</b>	<b>6</b>
1.1 Východiskové podnety na rozvoj čítania s porozumením	6
1.2 Výsledky slovenských žiakov v medzinárodných meraniach	7
1.3 Využitie čítania s porozumením vo vyučovacom procese	8
1.4 Teoretické východiská čitateľskej gramotnosti a ich aplikácia vo vyučovacom procese	11
1.4.1 Činnosti (mentálne stratégie) súvisiace s porozumením textu	14
1.4.2 Metakognitívne stratégie a konkrétne čitateľské stratégie	20
1.4.3 Druhy textov	26
1.4.4 Spôsoby hodnotenia úspešnosti žiaka v čítaní s porozumením	29
1.4.5 Didaktický test zameraný na čítanie s porozumením	29
1.4.5.1 <i>Druhy úloh na čítanie s porozumením</i>	32
<b>2 Ukážky didaktických testov zameraných na čítanie s porozumením</b>	<b>35</b>
2.1 Test 1 zo slovenského jazyka a literatúry – ZŠ	35
2.2 Test 2 z matematiky – SŠ	40
2.3 Test 3 z anglického jazyka – ZŠ	42
2.4 Test 4 z biológie – ZŠ	46
2.5 Test 5 z matematiky – ZŠ	48
2.6 Test 6 z fyziky – SŠ	51
<b>Záver</b>	<b>54</b>
<b>Použitá literatúra</b>	<b>55</b>
<b>Príloha – ukážka dištančnej formy</b>	<b>56</b>



# Úvod

Hlavným cieľom akreditovaného vzdelávacieho programu zameraného na čítanie s porozumením je aplikácia nových poznatkov z oblasti čítania s porozumením vo vyučovacom procese v základných a stredných školách.

Učebný zdroj je vytvorený na základe obsahu vzdelávacieho programu. Najmä v druhej časti je koncipovaný ako súbor podnetov, vhodných príkladov a ukážok zameraných na čítanie s porozumením, ktoré pomôžu účastníkom vzdelávania (okrem učiteľov slovenského jazyka a literatúry sú to učitelia rôznych predmetov druhého stupňa základnej školy a učitelia všeobecnovzdelávacích predmetov na strednej škole) nielen hlbšie preniknúť do problematiky čitateľskej gramotnosti, ale ukázať im cesty, ako môžu získané teoretické a praktické poznatky integrovať do výučby svojho predmetu.

Učebný zdroj obsahuje okrem základných teoreticko-metodologických východísk predovšetkým praktické ukážky vytvorené učiteľmi rôznych predmetov na vzdelávaniach zameraných na čítanie s porozumením. Tieto ukážky sú dôkazom, že čítanie s porozumením ako nadpredmetovú kompetenciu je možné (a potrebné) aplikovať v rámci rôznych predmetov na všetkých typoch škôl.

*Autorka*

# 1 | Čítanie s porozumením ako nadpredmetová kompetencia

## 1.1| Východiskové podnety na rozvoj čítania s porozumením

*Porozumenie textu, hlavne učebného textu, je dôležitou podmienkou „vstupu“ žiaka do učiva. Učenie sa nie je zmysluplné a nie je efektívne, keď v ňom chýba porozumenie. Čítanie s porozumením však nie je len nástrojom osvojovania si učiva, ale aj základom chápania sveta. Bez porozumenia žije človek v nevedomosti, je nesamostatný, možno ním ľahšie manipulovať. Porozumenie textov (školských i mimoškolských) hrá mimoriadnu úlohu vo vývine dieťaťa. Keďže text prináša nové informácie, núti ho myslieť, uvažovať, formuje jeho hodnoty a ovplyvňuje postoje k svetu.*

(P. Gavora, 2008, s. 4)

Dnešná moderná spoločnosť vyžaduje, aby absolventi škôl boli pripravení na trh práce a neboli len zásobárňou encyklopedických vedomostí, nepraktickými polyhistormi, ale aby dokázali kriticky myslieť, tvorivo riešiť problémy vyplývajúce z pracovného procesu, ale aj situácie z reálneho života. Súčasný absolvent by mal vedieť efektívne komunikovať, pracovať v tíme. Mal by mať v sebe potenciál (a to aj s významným príspevom celoživotného vzdelávania a sebvzdelávania) stať sa všestrannou harmonickou osobnosťou, ktorá je schopná pružne reagovať nielen na súčasné výzvy, ale je systematicky pripravovaná na výzvy, ktoré dnešná globálne sa rozvíjajúca spoločnosť ešte len predpokladá (napríklad by mala byť pripravená reagovať na rýchle zmeny v technológiách, ktoré ešte neboli vynájdené; na pracovné pozície, ktoré ešte nie sú vytvorené).

Absolvent modernej transformovanej školy by mal efektívne participovať na sociálnom a ekonomickom vývoji svojej krajiny.

Ďalším veľmi významným podnetom na rozvoj čítania s porozumením sú priemerné, až podpriemerné výkony slovenských žiakov v rámci medzinárodných štúdií PIRLS a PISA.

## 1.2| Výsledky slovenských žiakov v medzinárodných meraniach

*Najdôležitejšie medzinárodné merania v oblasti školstva, do ktorých je zapojená Slovenská republika: TIMSS, PIRLS, PISA* (Pozri: [www.nucem.sk](http://www.nucem.sk))

### **PISA (Programme for International Students Assessment)**

- ✓ PISA predstavuje projekt Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD), ktorého cieľom je na medzinárodnej úrovni porovnať vedomosti a spôsobilosti (kompetencie) 15-ročných žiakov v troch oblastiach: v matematickej, prírodovednej a čitateľskej gramotnosti.
- ✓ PISA v pravidelnom trojročnom cykle monitoruje vzdelávacie výsledky zúčastnených krajín; prináša informácie, ktoré týmto krajinám nastavujú zrkadlo ich výkonnosti a poukazujú na kvalitu ich školskej sústavy.
- ✓ PISA nie je zameraná na zvládnutie učiva predpísaného pedagogickými dokumentmi jednotlivých zúčastnených krajín, ale prioritou tohto medzinárodného výskumu je zvládnutie kľúčových spôsobilostí (kompetencií) a ich aplikácia v reálnom živote.

### **Niektoré zaujímavé informácie a výsledky z posledného medzinárodného merania štúdie OECD PISA 2009 (Národná správa OECD PISA Sk 2009, NÚCEM 2010)**

**Účasť:** 34 členských krajín OECD a 31 partnerských krajín (+ ďalších 10 krajín prihlásených dodatočne)

**Počet zúčastnených:** cca 470 000 15-ročných žiakov

Slovenská republika – 4 555 žiakov zo 189 rôznych typov škôl

**Čas celkového testovania:** 390 minút na riešenie všetkých úloh

210 minút pre čitateľskú gramotnosť

### **Výsledky slovenských žiakov v čitateľskej gramotnosti celkovo (výber z powerpointovej prezentácie Daniely Heldovej, NÚCEM)**

- ✓ priemerné skóre 477 bodov (rozhranie 2. a 3. úrovne zo siedmich úrovní),
- ✓ 25. až 29. miesto spomedzi 34 krajín OECD, 32. až 37. miesto zo všetkých 65 zúčastnených krajín (Podobný výkon dosiahli žiaci v siedmich ďalších krajinách – v Grécku, v Španielsku, v Českej republike, v Chorvátsku, Izraeli, v Luxemburgu a v Rakúsku),
- ✓ priemerný výkon 15-ročných žiakov SR je nižší ako priemerný výkon žiakov z krajín OECD,
- ✓ výkon na dvoch najvyšších úrovniach dosiahol iba 4,5 % žiakov SR,
- ✓ v rizikovej skupine je až 22,5 % žiakov SR, za pozitívne možno považovať mierny pokles podielu žiakov v tejto skupine (z 27,8 % v cykle 2006),
- ✓ dievčatá dosiahli lepší výkon ako chlapci (rozdiel v skóre je 51 bodov),
- ✓ žiaci SR dosahujú signifikantne vyšší výkon v škále *nájdenie a získanie informácie* ako v škále *uvažovanie a hodnotenie* (rozdiel v skóre je 25 bodov),



- ✓ u žiakov SR nie je zásadný rozdiel (8 bodov) medzi výkonom v subškále *súvislých* a subškále *nesúvislých textov*,
- ✓ metakognitívne stratégie *pochopenie a zapamätanie informácií* a *sumarizácia informácií* sú silne prepojené s výkonmi v čítaní,
- ✓ žiaci, ktorí čítajú *rozmanité druhy textov*, majú výrazne lepší výkon ako žiaci, ktorí nečítajú rozličné druhy textov,
- ✓ čím väčšie *potešenie* majú žiaci z čítania, tým je ich výkon vyšší,
- ✓ množstvo času stráveného čítaním má pozitívny vplyv na výkon v prípade, že žiak strávi čítaním pre potešenie pol hodiny až hodinu, prípadne 1 – 2 hodiny denne.

### 1.3| Využitie čítania s porozumením vo vyučovacom procese

*Rozvoj kľúčových kompetencií, a teda aj čitateľskej gramotnosti, si vyžaduje zmenu prístupu, prechod od reproduktívneho k produktívnemu modelu vyučovania vedeného facilitáciou zo strany učiteľa. Podstatou facilitácie je vytváranie podmienok na učenie sa žiaka, čo si vyžaduje od učiteľa ovládať kompetencie na kvalitnú prípravu procesov aktívneho učenia sa, ich podporu a vyhodnotenie.* (G. Rötling, 2004, s. 26)

Poznámka: *facilitácia* – psychická podpora určitých psychických procesov a činností na zlepšenie výkonu

Medzi učiteľmi iných predmetov ako slovenského jazyka a literatúry pretrváva názor, že čitateľská gramotnosť predstavuje iba dobré zvládnutie techniky čítania a čítanie s porozumením a jeho rozvoj je výsostnou záležitosťou učiteľov slovenského jazyka a literatúry. Tento názor je nesprávny, na rozvoji čítania s porozumením by sa mali podieľať všetci učitelia školy. Čítanie s porozumením by malo byť súčasťou väčšiny vyučovacích hodín v rámci rôznych predmetov všetkých typov základnej a strednej školy. Na to, aby sa tento cieľ naplnil, je potrebné, aby učitelia všetkých predmetov mali dostatočné kompetencie na realizáciu tohto zámeru.

#### **Ukážka zadania pracovného listu pre 5. ročník zameraného na čítanie s porozumením** (bez vyznačenia priestoru pre žiaka)

Vypracovala: Katarína Habová, ZŠ Dérera, Malacky

#### ***Eudová slovesnosť – ľudová rozprávka, príslovia, porekadlá, hádanky***

 Text

#### **Pavol Dobšinský: Ženský vtíp (úryvok)**

Kedysi, ale nebudaj i to už dosť dávno, boli dvaja dvorania: jeden chudobný a druhý bohatý. Chudobný mal iba jedno prasiatko; aj tomu nebolo čo podhadzovať, keď na celom bydle ako na dlani. Bohatý mal zo desať tých ošípaných a často im podhadzoval jačmeňa, aj na válovci vždy mali čo lokať. Že to bolo na jednom dvore, prasiatko aj tri razy dňa dobehlo medzi čriedu bohatého dvorana a uchytilo si jačmeňa, nalokalo sa aj na válovci. Len to raz boháča domrzelo, pochytil kyjanicu, puk prasa po čele. Hneď sprplilo sa v prachu a bolo po ňom.

Chudobný človek šiel žalovať sa k stoličnému, aká škoda stala sa mu. Bohatý bránil sa, aká i jemu škoda dala sa, a nechcel platiť za prasa. Pán stoličný nemohol ich porovnať.

„No dobre,“ povie naostatok, „obom stala sa vám škoda a toho bude vynáhrada, kto z vás zajtra ráno vyháda: Čo je najtučnejšie, čo je najrýchlejšie a čo je najčistejšie?“

Oba prišli domov s ovesenými nosmi.

Toho bohatého privítala žena:

„No, čože chodíš ako oparený?“

„Ej, daj mi aspoň ty pokoj,“ odvrkol jej, „veď by to ani čert nevymyslel! Ešte ti nám hádky zahádal, že vraj toho bude právo, kto ich uhádne.“

„Nuž, čo za hádanky?“

„Že vraj, čo je najtučnejšie, čo najrýchlejšie a čo najčistejšie?“

„Nuž ale ešte aj na tom hlavu lámeš, ty trubiroh, ty?! Veď si si to hneď mohol pomyslieť: čože by bolo tučnejšie ako naša krmnica, ktorú už od troch rokov krmíme; čože by bolo rýchlejšie ako naše kone, čo ich každý deň obrokujeme; a čože by bolo čistejšie ako naša studňa, do ktorej každý rok dva centy soli vrhneme!“

„A veru pravdu máš, žena moja!“ vyjasnila sa tvár boháčovi, akoby už bol aj to právo vyhral, aj ho pán po pleci potľapkal, že je múdry človek.

Keď tamten chudobný cez dvere dnu šiel, vstala mu od stola v ústrety jediná šestnásťročná dcéra a hneď mu na očiach čítala, že je to so všetkým nie dobre:

„Nuž, čože vám je, apko? Bol by to hrom, nie robota, ak by ste boli prehrali!“

„Prehrať som ešte neprehral, ale ani neviem, čo dohrám,“ rečie otec a rozpovie si dcére celú vec.

„Nič nebojte sa, apko; veď ja si to do rána premyslím,“ povedala dcérka, – a s tým potom uložili sa aj na pokoj.

Ráno dcéra iba voľač pošuškala otcovi do ucha, priam šiel tento vytešený pred stoličného. Tam čakal už aj bohatý a hrdo postavil sa prvý do radu. Oj, ale by ste boli videli, ako utiahol sa, keď pán stoličný na jeho hádanie len to riekol, aby mu s takými pletkami ani do domu nechodil.

„Nuž a ty že? Čože si vyhútal?“ obrátil sa k tomu chudobnému.

„Nuž prosím ponížene pána urodzeného, ja len tak poviem, že najtučnejšia je naša matička zem, lebo z nej všetci sa krmíme; najrýchlejší je ale mesiac, bo ten každé štyri týždne zem i nebo obehne; a najčistejšie je slnce, lebo naveky rovnako pekne svieti.“

„Chlap si!“ potľapkal ho pán stoličný po pleci. „Tento tvoj bohatý dvoran ani nemal zač, pre trocha toho jačmeňa, zabiť tvoje prasiatko. Na vynáhradu dá ti tú tučnú krmnicu, ktorú už od troch rokov krmia.“

## Práca s textom

1. Vypíš mená všetkých postáv, ktoré v texte vystupujú.
2. Zараďujeme uvedenú rozprávku medzi fantastické alebo realistické rozprávky? Svoje tvrdenie odôvodni.
3. Zelenou farbou podčiarkni dialóg bohatého muža so ženou.
4. Modrou farbou podčiarkni dialóg chudobného muža s dcérou.
5. Podčiarkni ľudové výroky, ktoré súvisia s dejom uvedenej rozprávky.

*Aj bez brady ľudia mladí dajú niekedy dobrej rady.*

*Aj pod otrhaným klobúkom často múdra hlava býva.*

*Jeden za osemnásť, druhý bez dvoch za dvadsať.*

*Pýcha peklom dýcha.*

*Sú z rovnakého cesta.*

*Vrana k vrane sadá, rovný rovného si hľadá.*

*I v mladej hlave starý rozum sa nájde.*

*Hlúposť a pýcha na jednom dreve rastú.*

6. Vyhľadaj v texte uvedené slovné spojenia. Zakrúžkuj slová/slovné spojenia, ktorými ich môžeš nahradiť.

<i>na celom bydle ako na dlani:</i>	mal veľmi veľa – nemal takmer nič – všetko rozdal
<i>čo chodíš ako oparený:</i>	zaskočený – s teplotou – šťastný
<i>prišli domov s ovesenými nosmi:</i>	naprázdno – s nádchou – pomaly

7. Vysvetli význam nasledujúcich výrokov.

*vtáka poznáš po perí, človeka po reči*  
*čo figeľ, to groš*  
*dobrá rada nad zlato*

8. Prirad' k jednotlivým výrokom ich vysvetlenie.

a) prísť veci na koreň	1. pretrpieť niečo nepríjemné až do konca
b) streliť capa	2. celkom nič nedostať, nezískať
c) dostať z koláča dieru	3. prenáhliť sa, zmýliť sa
d) vypiť kalich horkosti až do dna	4. pri snahe o niečo nemať úspech, zle pochodiť
e) nevedieť kam z konopí	5. nevedieť nájsť východisko, nevedieť si rady
f) vylomiť si na niečom zuby	6. rozlúštiť podstatu veci

Ako súvisia tieto výroky s prečítaným textom?

V predchádzajúcich cvičeniach sme pracovali s výrokmi, ktoré patria medzi útvary ľudovej slovesnosti.

- ✓ Vedel/a by si povedať, čo je to *ľudová slovesnosť*? Svoje tvrdenie odôvodni.
- ✓ Čím sa líši prvých 6 výrokov od druhých 6 výrokov?
  - ❖ Nepozeraj na dievčatko, ako ono tancuje, ale pozri do police, ako hrnce pucuje.
  - ❖ Dotiaľ sa chodí s krčahom po vodu, kým sa nerozbije.
  - ❖ Bez práce nie sú koláče.
  - ❖ Každý pesničke býva koniec.
  - ❖ Kto hlboko orie, zlato vyoráva.
  - ❖ Kto seje vietor, žne búrku.
  - ♣ Kto mlčí, ten svedčí.
  - ♣ Aký človek, taký zvyk, aké prasa, taký kvik.
  - ♣ Lož má krátke nohy.
  - ♣ Zabudol vôl, že teľaťom bol.
  - ♣ Strach má veľké oči.
  - ♣ Prišiel na psa mráz.
- ✓ Dokážeš na základe rozdielu medzi prvými 6 výrokmi, ktoré nazývame porekadlami, a druhými 6 výrokmi, ktoré nazývame prísloviami, zistiť rozdiel medzi *prísloviím* a *porekadlom*? Svoje tvrdenie odôvodni.
- ✓ V ukážke rozprávky zadal pán stoličný hádanku: *Čo je najtučnejšie, čo je najrýchlejšie a čo je najčistejšie?*  
Vpíš do nasledujúcej tabuľky jej riešenie.

	bohatý človek	chudobný človek
najtučnejšie		
najrýchlejšie		
najčistejšie		

- ✓ Prečo pán stoličný na boháčovo hádanie len to riekol, aby mu s takými pletkami ani do domu nechodil?
- ✓ Vylúšti nasledujúce hádanky.  
*Koruna bez hlavy, bez jazyka vraví, necíti, nežije a srdce mu bije, čo je to? (OZNV)*  
*Čo beží bez nôh? (ASČ)*  
*Poznáš súdok bez obrúčok a dvojaké víno v ňom? (CVJEA)*  
*Sedí pani na kláte, v tmavom, čiernom kabáte. (CNO)*
- ✓ Vytvor novú hádanku a daj ju vylúštiť svojmu susedovi. Podarila sa ti?
- ✓ Vedel/a by si povedať, čo je to *hádanke*? Svoje tvrdenie odôvodni.

## 1.4| Teoretické východiská čitateľskej gramotnosti a ich aplikácia vo vyučovacom procese

### Zdroje na štúdium

- Peter Gavora a kol.: *Ako rozvíjať porozumenie textu u žiaka* (2008)
- Peter Gavora: *Žiak a text* (1992)
- Zuzana Humajová, Zuzana Klačanská: *Zabudnuté čítanie* (2007)
- Oľga Zápotočná: *Rozvoj jazykovej gramotnosti na základnej škole* (2011)
- Nadežda Kašiarová: *Čitateľská gramotnosť na vyučovaní slovenského jazyka a literatúry* (2011)  
*Dostupné online na [www.mpc-edu.sk](http://www.mpc-edu.sk).*
- Daniela Heldová, Nadežda Kašiarová, Alena Tomengová a kol.: *Metakognitívne stratégie rozvíjajúce procesy učenia sa žiakov* (2011)  
*Dostupné online na [www.mpc-edu.sk](http://www.mpc-edu.sk).*
- Alena Tomengová: *Aktívne učenie sa žiakov – stratégie a metódy* (2012)  
*Dostupné online na [www.mpc-edu.sk](http://www.mpc-edu.sk).*
- Nadežda Kašiarová: *Čitateľská gramotnosť v primárnom vzdelávaní* (2011)  
*Dostupné online na [www.mpc-edu.sk](http://www.mpc-edu.sk).*
- Dagmar Čtvrtníčková: *Rozvoj čitateľskej gramotnosti nielen na hodinách slovenského jazyka a literatúry* (2006)
- Nadežda Kašiarová: *Ako plánovať rozvoj čitateľskej gramotnosti v sekundárnom vzdelávaní* (2008)
- Alena Tomengová: *Čitateľské stratégie zlepšujúce schopnosť učiť sa* (2010)
- Alena Tomengová: *Ako rozvíjať čitateľskú gramotnosť vo vyučovaní prírodovedných predmetov* (2007)

**Bibliografický záznam uvedených publikácií nájdete v Použitej literatúre na s. 55.**

## Čítanie s porozumením v rámci učebnice slovenského jazyka

Poznať základné teoretické poznatky z oblasti čitateľskej gramotnosti by nemal len učiteľ, ale aj žiak, ktorý by mal byť v centre vyučovacieho procesu modernej školy. To bol dôvod, prečo sa v stredoškolskej učebnici pre slovenský jazyk venovala tejto problematike značná pozornosť.

Slovenský jazyk pre 1. – 4. ročník stredných škôl (Hincová, Húsková, 2011, s. 204 – 205)

**Čitateľská gramotnosť** sa v súčasnosti nechápe ako schopnosť čítať, nesleduje sa ani schopnosť rýchlo a plynule čítať. Pri najvyššej úrovni čitateľskej gramotnosti má byť čitateľ schopný spracovať také informácie z neznámeho textu, ktoré nie je jednoduché nájsť, musí preukázať detailné porozumenie textu a musí vedieť posúdiť, ktoré informácie z textu sú podstatné. Takýto čitateľ je schopný kriticky hodnotiť, formulovať hypotézy založené na konkrétnych vedomostiach a reagovať na neočakávané situácie.

**Čitateľská gramotnosť** je komplexný súbor čitateľských zručností, pomocou ktorého sa dá rozvíjať schopnosť človeka **učiť sa učiť**.

- ✓ Prvou etapou čitateľských zručností je **učenie sa čítať a písať**.
- ✓ Druhou etapou je spájanie slabík a slov a prechod k **plynulému čítaniu**.
- ✓ Treťou etapou čitateľskej zručnosti je **porozumenie textu**, t. j. uvedomenie si obsahu prečítaného.
- ✓ Vyššou čitateľskou kompetenciou je **analýza literárneho textu**, t. j. čitateľ nemá pochopiť len obsah oznámenia v texte, ale má byť schopný odhaliť aj také vlastnosti textu, ktoré tento význam vytvárajú, t. j. uvedomovať si vyjadrovacie prostriedky, ktoré daný obsah sprostredkujú.
- ✓ Najvyššou formou čitateľskej kompetencie je **interpretácia textu a jeho hodnotenie** (podľa umeleckých i mimoumeleckých kritérií). Čitateľ má byť v tejto fáze čitateľskej gramotnosti schopný napr. posudzovať literárne dielo ako celok **vo vzťahu**:
  1. k zverejneným umeleckým zámerom autora,
  2. k dobovej poetike, umeleckému programu smeru či skupiny, ku ktorým sa autor hlási,
  3. k filozofickým, sociálnym, politickým, ale najmä mravným kritériám, ktoré akceptuje súčasnosť.

### Tri úrovne čítania

**1. Naivný čitateľ** – chápe svet vytvorený literárnym dielom ako reálny svet a nie ako autorskú fikciu. Bezvýhradne sa stotožňuje s dielom, preberá jeho hodnoty. Naivný čitateľ vníma obsah prečítaného textu ako celok, pričom si ale neuvedomuje napr. výrazové prostriedky, pomocou ktorých bol text vytvorený.

**2. Analyzujúci čitateľ** – po prvotnom prečítaní textu a jeho vnímania ako uceleného diela nasleduje druhé a ďalšie čítanie textu, pri ktorom sa snaží odhaliť štruktúru diela a pochopiť funkciu jeho jednotlivých častí. Zvyčajne sa pri interpretácii literárnoumeleckých diel uskutočňujú tri etapy rozboru štruktúry diela:

- a) štylistická analýza,
- b) kompozičná analýza,
- c) významová analýza.

**Interpretácia** sa opiera o analýzu štruktúry a smeruje k vysvetleniu toho, ako čitateľ pochopil autorove zámery týkajúce sa:

- a) filozofických, spoločenských a morálnych reflexií,
- b) spôsobov, akým túto významovú, obsahovú stránku vyjadril v jazyku a kompozičnom zostavení diela.

**3. Syntetizujúci čitateľ** – dokáže výsledky interpretácie prečítaného diela premietnuť do všetkých spoločenských súvislostí. Vo fáze hodnotenia nazerá na dielo zo všetkých strán a aspektov, ktoré sú dostupné jeho vedomostiam a skúsenostiam.

**Cieľ čitateľskej výchovy:** formovaním schopnosti čítať a chápať všetky texty vrátane umeleckých sa orientuje na formovanie takých personálnych štruktúr čitateľa, v ktorých sa zračí jeho všestranná vyspelosť a celistvosť ako človeka.

Za cieľom čitateľskej výchovy v učebnici nasledujú dve ukážky zamerané na čítanie s porozumením aj s ich podrobným riešením (s. 205 – 209).

## **Teoretické východiská čítania s porozumením podľa medzinárodnej štúdie PISA 2009**

### **Zdroj na štúdium**

- Národná správa OECD PISA Sk 2009 (Koršňáková, Kováčová, Heldová, 2010)

**Bibliografický záznam uvedenej publikácie nájdete v Použitej literatúre na s. 55.**

*Dostupný aj online na [www.nucem.sk](http://www.nucem.sk).*

PISA definuje čitateľskú gramotnosť ako porozumenie a používanie písaných textov, uvažovanie o nich a **zaangažovanosť čitateľa do čítania** za účelom dosahovania osobných cieľov, rozvíjania vlastných vedomostí a schopností a podieľania sa na živote spoločnosti.

### **Rámec čitateľskej gramotnosti podľa PISA 2009**

**A. Text** – jeho výber na základe rôznych kritérií

*Médium:* papierová (tlačaná) forma textu/digitálna (elektronická) forma textu

*Prostredie:* autorské – čitateľ je prijímateľ textu/interaktívne – čitateľ vstupuje do textu.

*Forma textu:* súvislý/nesúvislý/kombinovaný – kombinácia súvislých a nesúvislých textov/zložený – pozostáva z viacerých samostatných textov

*Typ textu (najčastejšie využívaný v štúdiu PISA):* opis, rozprávanie, výklad, argumentácia, návody, protokoly, zápisky

*Mentálne stratégie – činnosti:* nájdenie a získanie informácie, integrácia a interpretácia, uvažovanie a hodnotenie

**B. Situácie** – čítanie na súkromné účely, čítanie na verejné účely, čítanie na pracovné účely, čítanie na vzdelávanie.

## Úrovně čitateľskej gramotnosti – požiadavky na čitateľské zručnosti žiakov

V predchádzajúcich cykloch medzinárodného merania PISA (2003, 2006) sa čitateľské zručnosti žiakov klasifikovali v rámci 5 úrovní: najnižšia úroveň bola úroveň 1, najvyššia úroveň bola úroveň 5. PISA 2009 stanovila 7 úrovní čitateľskej gramotnosti:

Úroveň 1 sa rozdelila na úroveň 1a a úroveň 1b, pričom úroveň 1b predstavuje najnižší výkon žiaka. Najvyššiu úroveň čitateľských zručností predstavuje úroveň 6.

Úroveň výkonu žiakov PISA zisťuje na základe vyriešenia úloh rôznej obťažnosti.

<b>Úroveň 6</b>	zvládnutie úloh úrovne 1 – 5 a predpoklad úspešného riešenia úrovne 6	Relatívne ťažké úlohy Škála: nad 698 bodov
<b>Úroveň 5</b>	zvládnutie úloh úrovne 1 – 4 a predpoklad úspešného riešenia úrovne 5	Relatívne ťažké úlohy Škála: 626 – 697 bodov
<b>Úroveň 4</b>	zvládnutie úloh úrovne 1 – 3 a predpoklad úspešného riešenia úrovne 4	Stredne ťažké úlohy Škála: 553 – 625 bodov
<b>Úroveň 3</b>	zvládnutie úloh úrovne 1 – 2 a predpoklad úspešného riešenia úrovne 3	Stredne ťažké úlohy Škála: 481 – 552 bodov
<b>Úroveň 2</b>	zvládnutie úloh úrovne 1 a predpoklad úspešného riešenia úrovne 2 <b>základná úroveň čitateľských zručností, zvládnutie tejto úrovne je nevyhnutné na ďalšie štúdium a neskôr na produktívny pracovný život</b>	Relatívne ľahké úlohy Škála: 408 – 480 bodov
<b>Úroveň 1a</b>	zvládnutie úloh úrovne 1b a predpoklad úspešného riešenia úrovne 1a	Relatívne ľahké úlohy Škála: 335 – 407 bodov
<b>Úroveň 1b</b>	Vyžaduje v každej úlohe iba vyhľadanie jednej jasne uvedenej informácie	Veľmi ľahké úlohy Škála: 262 – 334 bodov
<b>Pod úrovňou 1b</b>	Skupina žiakov, je ich pomerne málo (cca 1 zo 100 žiakov v každej zúčastnenej krajine), ktorí nedosiahli ani úroveň 1b	Veľmi ľahké úlohy Škála: pod 262 bodov

### 1.4.1| Činnosti (mentálne stratégie) súvisiace s porozumením textu

*Porozumenie je prirodzená ľudská činnosť, ktorá je motivovaná tým, že človek koná zmysluplne, že chce poznať význam vecí, situácií, ľudí i seba. Porozumenie textu je interpretácia, je to hľadanie a nachádzanie významu textu, je to vysvetlenie textu pre seba.*

(P. Gavora, 2008, s. 32)

Každý človek pri čítaní využíva určité procesy (činnosti, mentálne stratégie), ktoré mu umožňujú porozumieť textu (pochopiť text). V odbornej literatúre tieto procesy nazývame *procesy čitateľskej gramotnosti* alebo *procesy potrebné na úplné porozumenie textu*.

### Procesy čitateľskej gramotnosti

<p>1. Získavanie informácií</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>✓ porozumenie explicitne vyjadreným informáciám a ich vyhľadávanie <b>primárne z textu</b></li> <li>✓ dôraz na jednotlivé časti textu</li> <li>✓ vyhľadávanie slov, slovných spojení, myšlienok, definícií v texte ap., a to doslovne alebo synonymicky</li> <li>✓ presná informácia v texte, nie sú potrebné predchádzajúce teoretické poznatky</li> </ul> <p>Bloomova taxonómia: <i>zapamätať si</i></p>
<p>2. Utváranie širšieho porozumenia</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>✓ vyvodenie priamych záverov <b>primárne z textu</b></li> <li>✓ dôraz na vzťahy v celom texte</li> <li>✓ definovanie hlavnej myšlienky textu, vytvorenie názvu textu, rozlíšenie podstatných informácií od nepodstatných v texte, zistenie základných údajov z grafu, tabuľky, mapy, diagramu v texte ap.</li> </ul> <p>Bloomova taxonómia: <i>porozumieť</i></p>
<p>3. Rozvíjanie interpretácie</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>✓ interpretácia a integrácia myšlienok a informácií <b>z textu</b></li> <li>✓ dôraz na vzťahy medzi časťami celku</li> <li>✓ logické spracovanie informácií v texte, nachádzanie súvislostí medzi jednotlivými myšlienkami v texte, vyvodzovanie záverov z textu, hľadanie podporných dôkazov v texte ap.</li> </ul> <p>Bloomova taxonómia: <i>aplikovať, analyzovať</i></p>
<p>4. Uvažovanie o obsahu textu a jeho hodnotenie</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>✓ skúmanie a kritické hodnotenie obsahu textu: vyžaduje abstraktné myslenie – <b>uvažovanie nad rámec textu, čo vyžaduje využitie širších vedomostí</b></li> <li>✓ dôraz na obsah textu</li> <li>✓ posúdenie celkovej hodnoty textu, jeho celistvosť a zrozumiteľnosť, význam textu pre čitateľa, vyjadrenie čitateľovho stanoviska k textu a jeho obhájenie pomocou dôkazov a argumentov mimo textu ap.</li> </ul> <p>Bloomova taxonómia: <i>hodnotiť</i></p>
<p>5. Uvažovanie o forme textu a jeho hodnotenie</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>✓ skúmanie a kritické hodnotenie jazyka textu: vyžaduje abstraktné myslenie – <b>uvažovanie nad rámec textu, čo vyžaduje využitie širších vedomostí</b></li> <li>✓ dôraz na formu textu</li> <li>✓ hodnotenie kvality textu, jeho efektivity, primeranosti, a to z hľadiska využitia jazykových prostriedkov</li> <li>✓ posúdenie výberu lexikálnych prostriedkov, jazykového štýlu autora, úplnosti textových zložiek ap.</li> </ul> <p>Bloomova taxonómia: <i>hodnotiť</i></p>

**Poznámka:** Medzi procesmi čitateľskej gramotnosti a prvými 5 kategóriami cieľov revidovanej Bloomovej taxonómie (*zapamätať si, porozumieť, aplikovať, analyzovať a hodnotiť*) sa dajú nájsť zaujímavé súvislosti.

Nekompatibilná je iba najvyššia kategória cieľov 6. TVORIŤ, ktorá presahuje rámec čitateľskej gramotnosti.



PISA 2009 päť procesov úzko prepojených s úplným porozumením textu, ktoré sledovala pri hodnotení čitateľskej gramotnosti v predchádzajúcich medzinárodných meraniach a hodnoteniach (PISA 2003, 2006), zredukovala pre potreby jednoduchšieho spracovania výsledkov na tri rozsiahlejšie procesy:

1. **nájdenie a získanie informácie**,
2. **integrácia a interpretácia** (v zásade spojenie 2. a 3. procesu, t. j. *utváranie širšieho porozumenia a rozvíjanie interpretácie*),
3. **uvažovanie a hodnotenie** (v zásade spojenie 4. a 5. procesu, t. j. *uvažovanie o obsahu textu a jeho hodnotenie a uvažovanie o forme textu a jej hodnotenie*).

Rozdelenie procesov (podľa PISA 2009: činností, mentálnych stratégií) čitateľskej gramotnosti na tri rozsiahlejšie procesy vyhovuje aj potrebám školskej praxe pri identifikácii jednotlivých položiek didaktického testu zameraného na čítanie s porozumením.

<p><b>1. Nájdenie a získavanie informácie</b></p>	<p>✓ <b>vyhľadávanie explicitných informácií v texte</b>          ✓ <b>v rámci textu</b></p> <p><b>Príklady z výkonového štandardu pre predmet slovenský jazyk a literatúra na II. stupni ZŠ:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• <i>Vie vyhľadať v texte rôzne údaje.</i></li> <li>• <i>Vie vyhľadať fakty v texte vzťahujúce sa k jeho téme.</i></li> </ul>
<p><b>2. Integrácia a interpretácia</b></p>	<p>✓ <b>vyvodenie implicitných informácií z textu</b>          ✓ <b>v rámci textu</b></p> <p><b>Príklady z výkonového štandardu pre predmet slovenský jazyk a literatúra na II. stupni ZŠ:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• <i>Vie vyhľadať kľúčové slová v texte.</i></li> <li>• <i>Vie usporiadať informácie v texte podľa dôležitosti, nadväznosti.</i></li> <li>• <i>Žiak dokáže interpretovať súvislosť nadpisu s obsahom textu.</i></li> <li>• <i>Vie vyvodiť záver zo zistených súvislostí medzi informáciami v texte.</i></li> <li>• <i>Vie vecne argumentovať – zdôvodniť úsudok s odkazom na text.</i></li> <li>• <i>Vie porovnávať dve a viac informácií v texte.</i></li> </ul>
<p><b>3. Uvažovanie a hodnotenie</b></p>	<p>✓ <b>spojenie informácií z textu so širšími vedomosťami čitateľa, jeho postojmi a skúsenosťami</b>          ✓ <b>nad rámec textu</b></p> <p><b>Príklady z výkonového štandardu pre predmet slovenský jazyk a literatúra na II. stupni ZŠ:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• <i>Žiak vie vytvoriť na základe čiastkových informácií z textu hypotézu o jeho závere a svoju hypotézu overiť v diskusii.</i></li> <li>• <i>Vie vybrať z textu zaujímavú myšlienku a rozobrať ju.</i></li> <li>• <i>Dokáže na obhajobu svojho stanoviska použiť ako argumenty niektoré poznatky získané analýzou textu.</i></li> </ul>

## Ukážky úloh zameraných na čítanie s porozumením s identifikáciou procesov čitateľskej gramotnosti

Všetky štyri ročníkove cvičebnice slovenského jazyka pre stredné školy majú ako prílohu texty s úlohami zameranými na čítanie s porozumením. Obidva porovnávacie texty aj s väčšinou úloh nájdete v Cvičebnici Slovenský jazyk pre 4. ročník stredných škôl (Záborská, Húsková, Hincová, 2009).

**Bibliografický záznam uvedených publikácií nájdete v Použitej literatúre na s. 55.**

### TEXT A

#### *Svedectvo o ľudskej statočnosti*

Dňa 22. 1. 2009 s malým meškaním o 4.50 hod nastupujú členovia expedície Aconcagua 2009 na posledný úsek, ktorý im chýba k dosiahnutiu vrcholu 6 962 metrov vysokej Aconcaguy. Vo výške 6 600 metrov zaostáva Palino Sokol, zdatný Tatraneč zo Štrby. Prechodený zápal pľúc mu nakoniec zabraňuje pokračovať vo výstupe na jednu z aklimatizačne najťažších hôr sveta. Na úmornej ceste späť do tábora Nido de Condores nachádza polomŕtveho mladého horolezca (po zostupe sa zistilo, že išlo o 24-ročného Nóra Erika Manreho), postihnutého výškovou chorobou. Osamoteného, opusteného. Na pokraji smrti. Jeho rozhodnutie je jasné. Napriek svojim ťažkostiam mu podáva jedinú dávku „dexu“, ktorú si nechával pre seba, poskytne mu časť svojho oblečenia a odnesie ho 600 výškových metrov dolu do tábora Berlin, kde ho odovzdá rangerom. A to je všetko. Také jednoduché. A predsa, ako najlepšie povedal Maťo Nemček, vedúci expedície z CK Rokošport: „Jeho veľké srdce, zrodené pod Tatrami, ho nemohlo tam nechať... Zachránil mu tím život a urobil to i napriek tomu, že sám mal veľké problémy. Bol to čin, ktorý si zaslúži uznanie. „Pali, ďakujeme. Si úžasný človek a bol si na Aconcague preto, aby si zachránil život. Hora Ťa počká a odmení Ťa dvojnásobne nabudúce.“ Zdokumentoval Vlado Húska, člen úspešnej expedície Aconcagua 2009 (12 ľudí dosiahlo v rozmedzí jeden a pol hodiny vrchol Aconcaguy – kráľovnej Ánd).

(Podtatranské noviny, apríl 2009)

### TEXT B

#### *Slovák zachránil Nóra*

Až dvanásť členov slovensko-českej expedície organizovanej CK Rokošport dosiahlo ešte v januári vrchol najvyššej hory Ameriky Aconcaguy (6 962 m). Nebol však medzi nimi Pavol Sokol zo Štrby, ktorému nedoliečený zápal pľúc zabránil pokračovať vo výstupe. Pri zostupe z výšky 6 600 m narazil na polomŕtveho 24-ročného Erika Manreho z Nórska s príznakmi výškovej choroby. Podal mu liek na povzbudenie, poskytol časť svojho oblečenia a pomohol mu dostať sa o 600 metrov nižšie, kde sa ho potom ujali domáci. „Zachránil mu život, napriek tomu, že sám mal veľké problémy“, zdôraznil po návrate na Slovensko šéf výpravy Martin Nemček.

(Šport, 12. 2. 2009)

Pracujte súčasne s oboma ukážkami A, B.

1. Text ukážky B je v porovnaní s textom ukážky A:

- a) poetickejši,
- b) expresívnejši,
- c) subjektívnejši,
- d) vecnejši.

Proces čitateľskej gramotnosti: **uvažovanie a hodnotenie**

2. Ktorý z uvedených faktov **nie je** spomenutý v oboch textoch súčasne?

- a) Pavol Sokol zniesol Erika Manreho z výšky 6 600 m do tábora Berlin.
- b) Pavol Sokol sa podelil s Erikom Manrem o svoje oblečenie.
- c) Pavol Sokol a Erik Manre mali pri výstupe zdravotné problémy.
- d) Výstup Pavla Sokola na Aconcaguu organizovala CK Rokošport.

Proces čitateľskej gramotnosti: **integrácia a interpretácia**

3. Vypíšte z ukážky A dve slová alebo slovné spojenia, ktoré charakterizujú hrdinstvo Pavla Sokola.

Proces čitateľskej gramotnosti: **nájdienie a získanie informácií**

4. Ktorý z uvedených faktov sa nachádza v oboch ukážkach?

- a) Expedíciu na Aconcaguu 2009 viedol horolezec Martin Nemček.
- b) Poslednú časť výstupu na Aconcaguu začali členovia expedície 22. januára 2009.
- c) 12-člennú česko-slovenskú expedíciu na Aconcaguu organizovala CK Rokošport.
- d) Pavol Sokol pri zostupe do Nino de Condores zachránil Erika Manreho.

Proces čitateľskej gramotnosti: **integrácia a interpretácia**

5. Napíšte 1 – 2 vetami, aké je posolstvo textu A.

Proces čitateľskej gramotnosti: **uvažovanie a hodnotenie**

6. Vypíšte z ukážky A synonymický výraz k slovnému spojeniu *najvyššia hora Ameriky* z ukážky B.

Proces čitateľskej gramotnosti: **nájdienie a získanie informácií**

7. Líši sa autorský zámer textu A od textu B? Svoje tvrdenie odôvodnite.

Proces čitateľskej gramotnosti: **uvažovanie a hodnotenie**

8. Z oboch ukážok *nevyplyva*, že Erik bol:

- a) opustený,
- b) osamotený,
- c) dobrý horolezec,
- d) postihnutý výškovou chorobou.

Proces čitateľskej gramotnosti: **integrácia a interpretácia**

9. Na ktorú ľudskú vlastnosť Pavla Sokola poukazujú autori v oboch ukážkach?

- a) šikovnosť,
- b) statočnosť,
- c) diskretnosť,
- d) tvorivosť.

Proces čitateľskej gramotnosti: **integrácia a interpretácia**

10. Usporiadajte nasledujúce udalosti podľa časového sledu. Pracujte s obidvoma ukážkami.
- a) Pavol Sokol podal Erikovi povzbudzujúci prostriedok.
  - b) Nástup expedície na posledný úsek výstupu.
  - c) Nájdenie Erika postihnutého výškovou chorobou.
  - d) Zostup Pavla Sokola.
- Proces čitateľskej gramotnosti: **integrácia a interpretácia**
11. Vypíšte z oboch ukážok tri slová alebo slovné spojenia, ktoré zobrazujú stav Erika.
- Proces čitateľskej gramotnosti: **integrácia a interpretácia**
12. Vypíšte jeden prívlastok, ktorý vyjadruje stav Erika a zároveň sa nachádza v obidvoch ukážkach.
- Proces čitateľskej gramotnosti: **integrácia a interpretácia**
13. Vyhľadajte dve prídavné mená, ktoré charakterizujú, aký zápal pľúc mal Pavol Sokol. Pracujte s obidvomi ukážkami.
- Proces čitateľskej gramotnosti: **integrácia a interpretácia**
14. Nájdite v ukážke A synonymický výraz k slovnému spojeniu „na pokraji smrti“, ktorý sa nachádza v ukážke B.
- Proces čitateľskej gramotnosti: **nájdenie a získanie informácií**
15. O ktorej hodine prekonalo 12 účastníkov expedície posledný úsek na vrchol Aconcaguy?
- a) 4.10 h
  - b) 1.30 h
  - c) 6.20 h
  - d) 12.00 h
- Proces čitateľskej gramotnosti: **integrácia a interpretácia**
16. Vypíšte z ukážky B dve slová, ktoré majú v ukážke A nespisovnú (slangovú) podobu.
- Proces čitateľskej gramotnosti: **integrácia a interpretácia**
17. Uvedte dôkaz z textu A, že sa Pavol Sokol zachoval ako hrdina.
- Proces čitateľskej gramotnosti: **uvažovanie a hodnotenie**

**Poznámka:** *Riešenie úloh spolu s ich didaktickou analýzou sú predmetom tvorivých dielní v rámci vzdelávacieho programu.*

Príklad (vychádza zo štúdie PISA 2003, upravené autorkou učebného zdroja ako jedna z možností)

Úroveň výkonu	Proces čitateľskej gramotnosti	Proces čitateľskej gramotnosti	Proces čitateľskej gramotnosti
1 – 6	Nájdenie a získanie informácií	Integrácia a interpretácia	Uvažovanie a hodnotenie
6	Napr. žiak dokáže nájsť v texte informáciu vyjadrenú synonymicky	Napr. žiak je schopný detailne porozumieť textu	Napr. žiak dokáže kriticky zhodnotiť text alebo vytvoriť hypotézu za pomoci špecializovaných vedomostí
5	Napr. žiak je schopný sústrediť sa na výrazne obsiahle informácie	Napr. žiak prejavuje vysokú úroveň porozumenia textu	Napr. žiak dokáže využiť formálne alebo všeobecné vedomosti na vytvorenie hypotézy
4	Napr. žiak je schopný posúdiť, ktorá informácia z textu je významná	Napr. žiak je schopný vysvetliť význam časti textu s ohľadom na celkový text	Napr. žiak dokáže za pomoci všeobecných vedomostí vyjadriť svoj postoj k textu ako celku
3	Napr. žiak je schopný sústrediť sa na nápadne protichodné informácie	Napr. žiak je schopný integrovať niekoľko častí celku vhodných na odhalenie hlavnej myšlienky	Napr. žiak dokáže vysvetliť a vyhodnotiť typickú črtu textu
2	Napr. žiak je schopný zaoberať sa protichodnými informáciami	Napr. žiak je schopný odhaliť hlavnú myšlienku textu	Napr. žiak dokáže vysvetliť časť textu využitím osobnej skúsenosti alebo postoja
1a – b	Napr. žiak je schopný vyhľadať v texte presnú informáciu	Napr. žiak je schopný pochopiť hlavnú tému textu	Napr. žiak dokáže urobiť jednoduché spojenia medzi informáciami v texte a bežnými každodennými vedomosťami

#### 1.4.2| Metakognitívne stratégie a konkrétne čitateľské stratégie

*Metakognícia je poznávanie vlastného poznávania. Toto slovo sa skladá z dvoch častí: predpona meta- znamená v gréčtine ponad alebo po, kognícia je poznávanie. Metakognícia je vyššia rovina poznávania než je prebiehajúci poznávací proces. Pri čítaní je to kontrola, hodnotenie a regulácia procesu čítania – s dôrazom na porozumenie textu. Žiak, ktorý má rozvinuté metakognitívne zručnosti, si vie stanoviť cieľ čítania (odvodený od cieľa, ktorý stanovil učiteľ), vie, na čo sa má pri čítaní sústrediť, vie odhadnúť ťažké alebo problémové miesta pri čítaní, vie, čo má robiť, keď porozumenie zlyháva, teda vie používať kompenzačné postupy, aby zabezpečil porozumenie textu atď.*

(P. Gavora, 2008, s. 50)

Peter Gavora (2008, s. 50) uvádza veľmi vhodný príklad žiaka, ktorý číta a pritom nevie svoje čítanie vedome kontrolovať, obsah textu nechápe, nefunguje uňho tzv. sebaregulácia pri čítaní.

*Janko veľmi rád číta. V škole sa vždy hlási, keď sa učiteľka opýta triedy, kto chce čítať. Číta s chuťou, a to viac-menej plynulo. Keď mu však učiteľka položí na konci čítania otázku týkajúcu sa podrobnosti v obsahu textu, obyčajne nevie odpovedať. Učiteľka postupne získala presvedčenie, že Janko nerozumie tomu, čo číta. Sústreďuje sa najmä na to, aby previedol písmená na hlásky, ale nie na obsah textu. Janko teda nevie zmysluplne pracovať s textom. To ešte nie je také zlé; veľmi nepriaznivé je to, že Janko ani nevie, že by si mal sám kontrolovať to, či rozumie úseku textu, ktorý práve číta, a prirodzene, ani nevie, čo by mal robiť (aké postupy by mal použiť), keď úseku textu neporozumie.*

Žiak Janko čítanému textu nerozumie a je bezradný pri riešení svojho závažného nedostatku. V tomto prípade by mu mal pomôcť učiteľ, ktorý by mal ovládať základné **metakognitívne stratégie** a svojich žiakov by mal cielene viesť k tomu, aby sa ich prostredníctvom naučili vedome kontrolovať svoje postupy pri čítaní, monitorovať a korigovať svoje čítanie. Aby sa naučili **sebaregulovať** svoje čítanie a tým premenili mechanické učenie založené na memorovaní faktov na **učenie aktívne**.

V rámci metakognitívnych stratégií by si mal učiteľ zvoliť konkrétnu **čitateľskú stratégiu**, ktorá je vhodná na daný text.

## **Ukážky rôznych čitateľských stratégií**

### **Návrh práce s textom na vyučovacej hodine matematiky v 7. ročníku základnej školy**

*Vypracovala:* Jozefína Balúchová, ZŠ Dérera, Malacky

*Ciele:* rozvíjať čítanie s porozumením, vedieť vysvetliť súvislosť medzi časom, keď ide mladý človek spať a jeho hmotnosťou, definovať pojem BMI a vypočítať ho

*Čitateľská stratégia:* aplikácia stratégie KWL, aplikácia stratégie *Porovnaj a rozlíš*

*Čas:* 1 vyučovacia hodina

### **Liek na obezitu mladých? Treba chodiť skôr spať! Skoro sa ukladať k spánku a skoro vstávať!**

*Darien 20. októbra 2011* – Nový výskum ukázal, že čas odchodu do postele je na zachovanie štíhlej postavy starších detí a tínedžerov rovnako dôležitý ako dĺžka spánku. Oznamil to trojčlenný tím Carol Maherovej z University of South Australia v Adelaide (Austrália). Prvým autorom článku bol jej kolega Tim Olds.

U 2200 dobrovoľníkov zo všetkých austrálskych federálnych štátov zaznamenávali časy odchodu do postele a prebúdzania. Išlo o mladých ľudí vo veku 9 – 16 rokov. Následne porovnávali ich telesné hmotnosti a využívanie voľného času počas štyroch dní. U detí, ktoré chodili spať neskoro a neskoro tiež vstávali (*nočné sovy*), zistili približne 1,5-krát vyššiu pravdepodobnosť nadváhy a obezity, ako u detí, ktoré chodili spať skoro a skoro vstávali (*skorí spáči/ranné vtáčatá*). Ponocujúce deti boli navyše takmer dvakrát pravdepodobnejšie fyzicky neaktívne. V ich prípade bolo 2,9-krát pravdepodobnejšie, že vysedávaním pred televízorom a počítačom alebo hraním videohier strávili viac hodín denne, než odporúčajú lekári. „*Deti, ktoré chodili do postele neskoro a prebúdzali sa neskoro, a deti, ktoré chodili do postele skoro a prebúdzali sa skoro, spali celkove prakticky rovnako dlho. Vedci*

si v posledných rokoch uvedomili, že deti s deficitom spánku sú na tom horšie v celom rade zdravotných ohľadov, vrátane rizika nadváhy a obezity. Nás výskum naznačuje, že načasovanie spánku je v tejto súvislosti ešte dôležitejšie,“ povedala Carol Maherová. Vysvetlením je podľa nej sčasti fakt, že ráno je na fyzické aktivity mladých ľudí vhodnejšie ako večerné hodiny, ktoré ponúkajú hlavné televízne programy a príležitosti komunikovať v rámci sociálnych sietí.

### Na čo prišli?

S kolegami okrem toho zistili:

- Skorí spáči/ranné vtáčatá išli do postele o 70 – 90 minút skôr, prebúdali sa o 60 – 80 minút skôr a boli každý deň o 27 minút dlhšie stredne až intenzívne fyzicky aktívni než nočné sovy.
- Nočné sovy pozerali televíziu, hrali videohry alebo boli online každý deň o 48 minút dlhšie než skorí spáči/ranné vtáčatá, zvlášť medzi 19.00 hodinou a polnocou.
- Iba 12 % nočných sov strávilo pred obrazovkou priemerne menej ako dve hodiny či menej, teda časové rozpätie odporúčané pre deti a tínedžerov. V tomto kritériu oproti tomu vyhovel 28 % skorých spáčov/ranných vtáčat.
- Nočné sovy celkove v porovnaní so skorými spáčmi/rannými vtáčatami nahradili okolo 30 minút strednej až intenzívnej fyzickej aktivity 30 minútami sedavého zamestnania.
- Nočné sovy mali vyššiu hodnotu indexu telesnej hmotnosti (BMI) ako skorí spáči/ranné vtáčatá a pravdepodobnejšie trpeli nadváhou či obezitou.
- Nočné sovy zvyčajne mali menej súrodencov, bývali vo veľkých mestách, pochádzali z domácností s nižším príjmom a boli zamestnaní na čiastočný úväzok.

## Priebeh vyučovacej hodiny

### I. Žiaci vyplnia prvé dva stĺpce tabuľky.

Čo o téme viem? <b>K</b> (vyplní žiak pred čítaním)	Čo by som o téme chcel vedieť? <b>W</b> (vyplní žiak pred čítaním)	Čo som sa z textu o téme naučil(a)? <b>L</b> (vyplní žiak po prečítaní textu)

### II. Žiaci si pozorne prečítajú text.

### III. Práca s textom.

Žiaci na základe prečítaného textu riešia nasledujúce úlohy.

## Úloha č. 1

Na základe prečítaného textu rozhodni o pravdivosti údajov v tabuľke:

pravdivý údaj – áno, nepravdivý údaj – nie

Pravdepodobnosť	Nočné sovy	Pravdivosť údaju	Ranné vtáčatá	Pravdivosť údaju
nadváha, obezita	2,9-krát nižšia		1,5-krát nižšia	
fyzická aktivita	2-krát nižšia		2-krát vyššia	
sledovanie televízora, počítač, videohry	1,5-krát vyššia		2,9-krát menšia	

Správne odpovede v tabuľke:

Pravdepodobnosť	Nočné sovy	Pravdivosť údaju	Ranné vtáčatá	Pravdivosť údaju
nadváha, obezita	2,9-krát nižšia	Nie	1,5-krát nižšia	Áno
fyzická aktivita	2-krát nižšia	Áno	3-krát vyššia	Nie
sledovanie televízora, počítač, videohry	1,5-krát vyššia	Nie	2,9-krát nižšia	Áno

## Úloha č. 2

Nájdí v texte všetky odlišné a spoločné znaky nočných sov a ranných vtáčat a zapíš ich do diagramu:

Ranné vtáčatá	<u>Spoločné znaky</u>	Nočné sovy

Správne vyplnený diagram:

Ranné vtáčatá	<u>Spoločné znaky</u>	Nočné sovy
<ul style="list-style-type: none"><li>• chodia skôr spať o 70 – 90 minút</li><li>• skôr vstávajú o 60 – 80 minút</li><li>• o 27 minút sú dlhšie aktívni</li><li>• 28 % je pred obrazovkou denne menej ako dve hodiny</li><li>• nižšia hodnota BMI</li><li>• viac súrodencov</li><li>• bývajú v menších mestách</li><li>• pochádzajú z domácností s vyšším príjmom</li></ul>	<p>rovnaká dĺžka spánku</p>	<ul style="list-style-type: none"><li>• o 48 minút denne trávia čas pred obrazovkou (hlavne po 19. 00 hod.)</li><li>• iba 12 % je pred obrazovkou denne menej ako dve hodiny</li><li>• vyššia hodnota BMI, častejšia nadváha alebo obezita</li><li>• menej súrodencov</li><li>• bývajú vo veľkých mestách</li><li>• pochádzajú z domácností s nižším príjmom</li></ul>



### Úloha č. 3

Zisti na internete, čo sa ukrýva pod skratkou BMI (Body Mass Index) a ako sa vypočíta. Potom doplň nasledujúce tvrdenia.

- a) Pod skratkou BMI sa v slovenčine skrýva pojem .....
- b) BMI slúži na meranie .....
- c) BMI sa vypočíta podľa vzorca .....

*Správne odpovede:*

- a) index telesnej hmotnosti
- b) obezity
- c) BMI hodnota = hmotnosť v kg : (výška v m)<sup>2</sup>

### Úloha č. 4

Zakrúžkuj správne tvrdenie.

1. Výsledkom výpočtu BMI je
  - a) údaj v percentách.
  - b) číslo.
  - c) údaj v kilogramoch.
  - d) údaj v metroch.
2. Človek s hodnotou BMI väčšou ako 25 a menšou ako 30
  - a) je obézny.
  - b) má podváhu.
  - c) má nadváhu.
  - d) má normálnu hmotnosť.
3. Mám hmotnosť 53 kg a výšku 160 cm. Moje BMI je približne
  - a) 20,7                      c) 21,9
  - b) 18,3                      d) 35,8

*Správne odpovede:* 1b), 2c), 3a)

## IV. Žiaci vyplnia tretí stĺpec tabuľky

**Záver vyučovacej hodiny:** Po spoločnej diskusii usmerňovanej učiteľom o získaných nových poznatkoch (konfrontácia s tretím stĺpcom tabuľky) si žiaci urobia k danej téme poznámky.

## Návrh práce s textom z učebnice na vyučovacej hodine občianskej náuky v 5. ročníku ZŠ

*Vypracovala:* Gabriela Tichá, ZŠ Kupeckého, Pezinok

*Tematický celok:* Moja rodina

*Učivo:* Pravidlá v rodine, práva a povinnosti dieťaťa

*Ciele:* žiak dokáže čítať s porozumením, vyjadriť svoj vlastný názor na danú tému, vie vyhľadať kľúčové slová textu (povinnosť, právo, pravidlo), na základe získaných vedomostí vie porovnať fungujúce a nefungujúce vzťahy v rodine.

*Učebný zdroj:* učebnica občianskej náuky pre 5. ročník, s. 26

*Text:* Pravidlá v rodine Slovákovcov. Jakub vie, že okrem práv má aj povinnosti

*Čitateľské stratégie:* aplikácia stratégie SQ3R, aplikácia stratégie 3 – 2 – 1

*Formy práce:* skupinová práca, individuálna práca

## Priebeh hodiny

### I. Žiaci si urobia rýchly prehľad o článku. Zadanie:

1. Získajte rýchly prehľad o článku, prečítajte si názov, všimnite si v texte hrubo vytlačené slová.
2. Pokúste sa napísať jednou vetou, o čom bude text.
3. Porozmýšľajte, čo už viete o danej téme.
4. Predvídajte, čo sa naučíte po prečítaní článku.

### II. Žiaci sa rozdelia do skupín. Každá skupina dostane samostatné zadanie súvisiace s témou.

1. skupina: Ako fungujú vzťahy v rodine Slovákovcov?
2. skupina: Ako fungujú vzťahy v rodine Jany a Tibora?
3. skupina: Prečo sú pravidlá dôležité a kto sa môže podieľať na ich vytváraní?
4. skupina: Aký je život v krajine *Bezvládie*?
5. skupina: Čo uľahčuje vzájomné spolunažívanie v rodine?

### III. Zástupca každej skupiny prezentuje výsledky skupinovej práce.

### IV. Žiaci sformulujú 3 základné kľúčové slová, ktoré vyplynuli z daných úloh.

### V. Jeden žiak zapíše kľúčové slová na tabuľu (pravidlo, právo, povinnosť).

### VI. Ku každému kľúčovému slovu sa spoločne sformuluje jeho krátka charakteristika.

### VII. Žiaci si kľúčové slová aj s ich charakteristikou zapíšu do zošitov.

## Na záver hodiny žiaci odpovedajú na otázky (sebareflexia):

1. Povedz, čo ťa v texte zaujalo a prečo.
2. Aké práva a povinnosti by sa ti páčili?
3. Čo užitočné si sa dnes naučil?
4. Napíš otázku, na ktorú by si chcel dostať priamu odpoveď.

### Podrobný rozbor najčastejšie využívaných čitateľských stratégií nájdete v publikáciách:

- Daniela Heldová, Nadežda Kašiarová, Alena Tomengová a kol.: *Metakognitívne stratégie rozvíjajúce procesy učenia sa žiakov (2011)*  
Dostupné online na [www.mpc-edu.sk](http://www.mpc-edu.sk).
- Alena Tomengová: *Aktívne učenie sa žiakov – stratégie a metódy (2012)*  
Dostupné online na [www.mpc-edu.sk](http://www.mpc-edu.sk).

**Bibliografický záznam uvedených publikácií nájdete v Použitej literatúre na s. 55.**

### 1.4.3| Druhy textov

*Slovo text pochádza z toho istého slovného základu ako slovo textil, tkať alebo tkanina. Slovo tkať znamená prepletaním zhotovovať tkaninu (tkať plátno, látku), spriadať (pavúk tká pavučinu). Aj text vzniká spriadaním, spájaním, a to slov, slovných spojení a viet.*

(Hincová, Húsková, 2011)

Peter Gavora konštatuje (2008, s. 5), že **text**:

- niečo pomenúva, niečo rozoberá, niečo objasňuje – **má obsah**,
- nejako pomenúva, nejako rozoberá, nejako objasňuje – **má formu**,
- niekto ho vytvoril – **má autora**,
- na niečo bol vytvorený – **má účel**,
- pre niekoho bol vytvorený – **má adresáta**.

Jeho hlavným poslaním je prenos informácií a ako celok podľa určitých špecifických charakteristík plní určitý **komunikačný zámer**.

Texty rozdeľujeme podľa rôznych kritérií, napríklad:

**Podľa formy:**

- súvislý/nesúvislý
- kombinovaný (kombinácia súvislých a nesúvislých textov)/zložený text (pozostáva z viacerých samostatných textov)

**Podľa funkcie:** vecný/umelecký text

**Podľa jazykového štýlu:** náučný/hovorový text

**Podľa média:** papierová (tlačaná podoba textu)/digitálna podoba (elektronická podoba textu)

Vzdelávací program, ktorý je určený pre učiteľov rôznych predmetov II. stupňa základnej a strednej školy, sa zameriava na využitie čítania s porozumením v jednotlivých predmetoch s dôrazom na reálny život, preto v centre nášho záujmu sú **vecné texty členené podľa formy a podľa média**.

**Elektronická – digitálna podoba textu**

Dnešný žiak sa nezaobíde bez digitálnej kompetencie založenej na schopnosti funkčne využívať moderné informačno-technologické prostriedky (napr. počítač) nielen na vyhľadávanie, spracovanie a hodnotenie informácií (napr. prostredníctvom internetu), ale aj napríklad na tvorbu a riešenie úloh a ich prezentáciu. V súčasnosti sme zaznamenali veľký trend čítania digitálnych verzií tradičných tlačených kníh, tzv. e-knihy (elektronické knihy), ktoré majú svoje vlastné čítacie zariadenia (tzv. čítačky).

## Ukážka námetu vyučovacej hodiny so zameraním na čítanie s porozumením s využitím digitálneho textu v strednej škole (žiaci vyplňajú odpoveďový hárok)

Vypracovala: Adelaida Mezeiová, Gymnázium Metodova, Bratislava

### 1. Prečítajte si text Polednice od K. J. Erbena na adrese:

<http://www.cesky-jazyk.cz/citanka/karel-jaromir-erben/polednice-kytice.html>

(Iná možná adresa je <http://www.eknizky.sk/docs/174/kytice>, kde sa nachádza celá e-kniha Kytice)

### 2. Ktorým českým slovám nerozumiete? Vypíšte ich na tabuľu. Spoločne nájdite ich význam v slovníku, adresa: <http://www.e-slovensko.cz/slovník/>

### 3. Skupinová práca.

Skupina A – charakteristika matky

Skupina B – charakteristika Polednice

Skupina C – charakteristika dieťaťa

Prezentácia jednotlivých charakteristík.

### 4. Pozrite si ukážku filmového spracovania básne Polednice na adrese:

<http://www.youtube.com/watch?v=PYxVdKCaIzM>

a) Zavrite oči a zamerajte sa na hudobnú zložku filmu. Diskutujte, aké pocity vo vás hudba vyvoláva. Vyjadruje podľa vás obsah básne? Môžete povedať, v ktorej časti ukážky sa podľa hudby objavuje Polednice? Aká je táto hudba? Aké hudobné nástroje sú využité?

b) Pozrite si filmovú ukážku ešte raz. Porovnajte filmové a textové spracovanie Erbenovho diela (pracujte s vypracovanými charakteristikami z úlohy č. 3).

### 5. Pozrite si obrázok na adrese: <http://aktualne.centrum.cz/kultura/umeni/clanek.phtml?id=144401>



a) Porovnajzte svoju predstavu matky s ilustráciou. Pomenujte spoločné a rozdielne znaky.

b) Opíšte farby na obrázku. Vysvetlite, prečo sú použité práve tieto farby. Odpovedajte súčasne na otázky: Aké pocity farby vyvolávajú? Ktorú postavu evokujú? Prečo?

c) Obrázok je ukážkou z komiksu o Polednici. Dotvorte komiks celého diela. (práca s internetovou aplikáciou stripgenerator, [www.stripgenerator.com](http://www.stripgenerator.com))

## Námety na domácu úlohu

- a) Pomenujte literárny druh textu.
- b) Nájdite a vypíšte z textu znaky, na základe ktorých vieme určiť žáner daného textu.
- c) Porovnajte túto báseň s inou, slovenskou, toho istého žánru z hľadiska obsahu, použitých stylistických a jazykových prostriedkov (ak učiteľ pracuje s e-knihou, môže dať porovnanie dvoch balád zo zbierky, príp. ľubovoľnú inú baladu so slovenskou).

## Ukážka zadania pracovného listu so zameraním na čítanie s porozumením s využitím digitálneho textu v základnej škole (bez vyznačenia priestoru pre žiaka)

Vypracovala: Katarína Jandová, ZŠ Sokolíkova, Bratislava

### PRACOVNÝ LIST – nácvik čítania s porozumením

1. **úloha:** Otvor si na internete stránku [www.juls.savba.sk](http://www.juls.savba.sk).  
Na základe údajov z úvodnej stránky napíš, čo znamenajú skratky: JULS, SAVBA
2. **úloha:** Nájdí odkaz na úvodnej stránke, pomocou ktorého sa môžeš dostať k elektronickej podobe slovníkov potrebných na prácu na hodine slovenčiny (a nielen na nej). Vypíš ho.
3. **úloha:** Klikni na nájdený odkaz z 2. úlohy a dostaneš sa na ďalšiu webovú stránku. Potom klikni na odkaz *Lexikografické príručky*, dostaneš sa k elektronickej podobe kodifikovaných (aj nekodifikovaných) slovníkov.
  - 3.1 Koľko slovníkov je uverejnených na uvedenej webovej stránke?
  - 3.2 Vypíš názvy troch z nich.
  - 3.3 Nájdí synonymum k slovu PRÍRUČKA a vypíš ho.
  - 3.4 Nájdí význam slova KODIFIKÁCIA. Vypíš len význam, ktorý súvisí s jazykom, jazykovedou (*lingv*).
  - 3.5 Na zistenie spisovnosti, významu a morfológických tvarov slov potrebuješ v slovenčine kodifikačné príručky. Na uvedenej stránke nájdí odkaz na súčasné kodifikačné príručky a vypíš ich celé názvy.
4. **úloha:** Pokiaľ si našiel/a v predchádzajúcich úlohách (1. – 3.) slovo, ktorému nerozumieš, nájdí si jeho význam v elektronickej podobe slovníku a zapíš ho do pracovného listu.
5. **úloha:** Vráť sa na úvodnú stránku jazykovedného ústavu. Vyhľadaj tam odkaz, v ktorom nájdeš odpoveď na otázku *Patrí slovenčina medzi najťažšie jazyky na svete?* Vypíš ho.
6. **úloha:** Klikni na nájdený odkaz z 5. úlohy. Dostaneš sa na webovú stránku, kde môžeš nájsť odpoveď na otázku *Patrí slovenčina medzi najťažšie jazyky na svete?*. Vypíš 5 viet so zaujímavými informáciami, ktoré obsahujú odpoveď (argumenty) na položenú otázku.

**Digitálne texty** po prvýkrát použila v rámci medzinárodného merania PISA 2009, a to s cieľom preveriť schopnosť 15-ročných žiakov čítať, porozumieť a používať **digitálnu podobu textu**. (Táto časť výskumu bola nepovinná.)

Digitálne texty sú koncipované ako *podsubor* textov v písanej podobe. V štúdiu PISA 2009 predstavuje digitálny text synonymum pojmu **hypertext**: t. j. text alebo texty s navigačnými nástrojmi a funkciami,

ktoré čitateľovi umožňujú prechádzať z jednej stránky na druhú stránku alebo z miesta na miesto. Sú to texty vytvorené prevažne v jazyku, ktorý je transformovaný do grafickej podoby. Zatiaľ čo neverbálne grafické prvky, ako ilustrácie, fotografie, piktogramy, animácie môžu, a zvyčajne aj sú, súčasťou digitálneho textu v štúdiu PISA, ústna podoba jazyka v rámci audioprodukcie alebo soundtracku k filmu nie je v štúdiu PISA jeho súčasťou. (PISA 2009 Results: Students On Line, str. 40)

#### 1.4.4| Spôsoby hodnotenia úspešnosti žiaka v čítaní s porozumením Spôsoby autoevalvácie učiteľa v rozvoji čitateľskej gramotnosti

##### **Uvedené témy nájdete rozpracované v publikáciách:**

Nadežda Kašiarová: *Čitateľská gramotnosť na vyučovaní slovenského jazyka a literatúry* (2011), s. 32-40. Dostupné online na [www.mpc-edu.sk](http://www.mpc-edu.sk).

- Alexander Albert: *Metódy a techniky sebahodnotenia* (2006)
- Katarína Hincová, Alexandra Húsková: *Tvorba testov a možnosti ich využitia v predmete slovenský jazyk a literatúra* (2011). Dostupné online na [www.mpc-edu.sk](http://www.mpc-edu.sk).

**Bibliografický záznam uvedených diel je uvedený v Použitej literatúre na s. 55.**

#### 1.4.5| Didaktický test zameraný na čítanie s porozumením

Súhrn teoretických vedomostí a praktických zručností z oblasti didaktického testu nájdete v učebnom zdroji *Tvorba testov a možnosti ich využitia v predmete slovenský jazyk a literatúra* (Hincová, Húsková, 2011). Dostupné online na [www.mpc-edu.sk](http://www.mpc-edu.sk).

Ďalšie publikácie zamerané na testovanie:

- Marian Lapitka: *Didaktické testy zo slovenského jazyka a literatúry* (2007)
- Vladimír Rosa: *Metodika tvorby didaktických testov* (2007)
- Ivan Turek: *Učiteľ a didaktické testy* (1996)

**Bibliografický záznam uvedených diel je uvedený v Použitej literatúre na s. 55.**

Cieľom didaktického testu zameraného na čítanie s porozumením je overenie čitateľských kompetencií žiakov – práce s informáciami, čitateľskej gramotnosti, schopnosti žiakov interpretovať rôzne druhy súvislých a nesúvislých textov, schopnosti argumentovať ap.

Pri tvorbe úloh na čítanie s porozumením je nutné mať vždy na pamäti, že jadro ich riešenia je vždy v texte. Veľmi zjednodušene, ale výstižne povedané:

*Ak hlavný hrdina románu je zlodej a podvodník, ale riešenie úlohy vychádza z ukážky z takej časti*

románu, v ktorej ho jeho kamarát „z mokrej štvrte“ vykresluje ako bezúhonného človeka, na otázku Aký je hlavný hrdina románu v ukážke? musí byť odpoveď, že je bezúhonný.

Velkým pomocníkom pri tvorbe úloh na čítanie s porozumením je Bloomova a Niemiarkova taxonómia. **Bloomova taxonómia** sa skladá zo šiestich hierarchicky usporiadaných kategórií cieľov, pričom na dosiahnutie určitého cieľa je nutné dosiahnuť predchádzajúce, nižšie kategórie cieľov. Na každej hodine by sa mali u každého žiaka rozvíjať všetky kognitívne oblasti.

Revidovaná Bloomova taxonómia (B. S. Bloom, L. A. Anderson, 2001) s doplnenými typickými pokynovými (príkazovými, aktívnymi) slovesami

#### **TVORIŤ**

kategorizovať  
transformovať  
navrhnuť  
kombinovať  
modifikovať  
organizovať

#### **HODNOTIŤ**

argumentovať, obhájiť, porovnať, posúdiť,  
zdôvodniť, zhodnotiť, oceniť

#### **ANALYZOVAŤ**

analyzovať, rozlíšiť, určiť, urobiť rozbor, dedukovať,  
klasifikovať, nájsť princípy usporiadania, rozčleniť

#### **APLIKOVAŤ**

aplikovať, diskutovať, interpretovať údaje, demonštrovať, riešiť,  
načrtnúť, nakresliť, vypočítať, uviesť vzťah medzi, vyhľadať

#### **POROZUMIEŤ**

vysvetliť, inak formulovať, ilustrovať, vyjadriť vlastnými slovami, vyjadriť inou  
formou, rozlíšiť, rozšíriť, vyplniť, opraviť, skontrolovať

#### **ZAPAMÄTAŤ SI**

definovať, napísať, pomenovať, opakovať, spoznať, reprodukovať, vymenovať, uviesť, nájsť

Niemierkova taxonómia sa skladá zo štyroch hierarchicky usporiadaných kategórií cieľov, pričom na dosiahnutie určitého cieľa je nutné dosiahnuť predchádzajúce, nižšie kategórie cieľov. Na každej hodine by sa mali u každého žiaka rozvíjať všetky kognitívne oblasti. Je vhodná na využitie v školskej praxi, a to hlavne pri tvorbe testu a testových položiek.

Niemierkova taxonómia (B. Niemiérko, 1979) s doplnenými typickými pokynovými (príkazovými, aktívnymi) slovesami

**NEŠPECIFICKÝ TRANSFER**  
aplikácia poznatkov v netypických  
(nových) problémových situáciách  
rozhodnúť, kombinovať, vyvrátiť,  
obhájiť, preveriť, zhodnotiť, posúdiť,  
uskutočniť rozbor

**ŠPECIFICKÝ TRANSFER**  
aplikácia poznatkov v typických (školských)  
problémových situáciách  
aplikovať, použiť, riešiť, preukázať, diskutovať,  
načrtnúť, vyskúšať, demonštrovať

**POROZUMENIE INFORMÁCIÁM**  
(poznatkom)  
preformulovať, vysvetliť, ilustrovať, opísať, objasniť, odhadnúť,  
preložiť, vyjadriť vlastnými slovami, usporiadať

**ZAPAMÄTANIE INFORMÁCIÍ**  
(poznatkov)  
reprodukovať, vymenovať, definovať, napísať, zopakovať, pomenovať

Niemierkova taxonómia v školskej praxi:

**A. Zapamätanie informácií (poznatkov)**

Žiak je schopný vybaviť si konkrétne poznatky, fakty, termíny, postupy, zásady, normy ap.

**B. Porozumenie informáciám (poznatkom)**

Žiak je schopný zapamätané poznatky použiť v inej forme ako tej, ktorú si zapamätal.

**C. Špecifický transfer**

Žiak vie použiť získané vedomosti na riešenie problémových situácií, ktoré boli už na vyučovaní riešené, tieto mu slúžia ako vzor.

**D. Nešpecifický transfer**

Žiak vie použiť získané vedomosti na riešenie takých problémových situácií, ktoré neboli ešte na vyučovaní riešené, sú preňho nové.



### 1.4.5.1| *Druhy úloh precvičujúcich čítanie s porozumením*

V didaktických testoch na čítanie s porozumením sa najviac využívajú tieto druhy úloh (testových položiek):

- ✓ Zatvorené úlohy s výberom odpovede (polytomické)
- ✓ Otvorené úlohy so stručnou odpoveďou – produkčné
- ✓ Otvorené úlohy so stručnou odpoveďou – doplnovacie
- ✓ Zatvorené usporiadacie úlohy
- ✓ Zatvorené priradovacie úlohy

### Ukážka najčastejšie využívaných druhov úloh na čítanie s porozumením

📖 TEXT



Informácie o poznávacom zájazde

#### Dánsko na bicykli (Cyklo)

- lesy, jazerá a morské zálivy v krajine lega
- Andersen, Shakespearov Hamlet, veterné mlyny, chutné ryby a piesočné duny
- Legoland – atrakcie pre deti aj pre dospelých
- na dvoch kolesách k Talianom Škandinávie



**Cena zájazdu:** od 520 €

#### **Cena zahŕňa:**

7x ubytovanie v kempových chatách škandinávského typu, prepravu autobusom s prívesom na bicykle, služby BUBO sprievodcu a cyklomechanika, cyklomapy, poistenie proti insolventnosti.

**Cena nezahŕňa:** stravu

**Iba pre vás:** CK BUBO vám ako prvá cestovná kancelária na Slovensku ponúka možnosť špeciálneho poistenia BUBO plus len za 5 € na zájazd.

**Poznámka:** Zmena programu vyhradená vzhľadom na počasie.

## Termíny poznávacieho zájazdu:

10. 08. – 19. 08. 2012, 21. 09. – 30. 09. 2012

Kontaktujte naše klientské pracovníčky v pracovné dni:

02/5263 5254 (9:00 – 18:00)

0917/530 912 (9:00 – 18:00)

Naši online poradcovia sú momentálne neprítomní.

Nechajte nám, prosím, odkaz.

Online poradcovia sú k dispozícii každý pracovný deň od 13.00 – 17.00.

(Zdroj: Katalóg CK BUBO, upravené)

### Zatvorené úlohy s výberom odpovede – polytomické

- Na základe informácií z textu zakrúžkujte správnu odpoveď. Poistenie BUBO plus
  - znamená zvýšenie základnej cenu zájazdu o 5 eur na deň.
  - predstavuje špeciálne poistenie proti insolventnosti CK.
  - prináša pre účastníkov zájazdu možnosť pripoistenia sa.
  - je povinné pre všetkých účastníkov zájazdu do Dánska.
- Zakrúžkujte možnosť, ktorá z textu nevyplýva:
  - CK BUBO ponúka špeciálne poistenie BUBO plus za 5 € na zájazd.
  - CK BUBO ponúka sprievodcu, cyklomechanika a cyklomapy.
  - CK BUBO ponúka ubytovanie v hoteloch škandinávského typu.
  - CK BUBO ponúka prepravu autobusom s príviesom na bicykle.
- Zakrúžkujte možnosť, ktorá z textu vyplýva: Online poradcov môžeme kontaktovať
  - v nedeľu poobede o trištvrte na dve.
  - v pondelok poobede o pol tretej.
  - v sobotu o štvrtej poobede.
  - v stredu poobede o štvrti na sedem.

### Otvorené úlohy so stručnou odpoveďou – produkčné

- Napište číslom, koľko nocí počas zájazdu do Dánska budú turisti bez ubytovania. ....
- Vypíšte z textu dve zložené slová, ktoré majú úzky súvis so športom.  
.....

### Otvorené úlohy so stručnou odpoveďou – doplňovacie

- Vypíšte z textu vhodné slovo na doplnenie informácií o zájazde. *Cestovná kancelária si osobuje právo prehodnotiť program so zreteľom na* .....
- Na základe textu doplňte do vety slovo alebo slovné spojenie.  
*Obyvatelov Dánska prezývajú:* .....
- Na vynechané miesta doplňte slová alebo slovné spojenia, ktoré majú rovnaký slovný základ.  
*Z textu vyplýva, že Dánsko je krajina* ..... *a atrakcií pre deti aj dospelých v* .....

### Zatvorené usporiadacie úlohy

9. Uvedené informácie k zájazdu usporiadaj v poradí, ako sa vyskytli v texte:

A. Telefonický kontakt na pracovníčky CK.

B. Prírodné krásy Dánska.

C. Spôsob presunu na štart cyklotúr.

D. Typ zájazdu.

E. Poistenie.

F. Termíny zájazdu.

G. Dostupnosť online pracovníkov CK.

1. ...., 2. ...., 3. ...., 4. ...., 5. ...., 6. ...., 7. ....

### Zatvorené priradovacie úlohy

10. Priradi k piktogramom slovo alebo slovné spojenie, ktoré vyjadruje, čo ponúka CK BUBO v cene zájazdu.



.....



.....



.....



.....

**Poznámka:** Riešenie úloh spolu s ich didaktickou analýzou sú predmetom tvorivých dielní v rámci vzdelávacieho programu.

Ďalší súbor ukážok zameraných na čítanie s porozumením aj s podrobným postupom ich riešenia nájdete v publikácii autoriek:

Katarína Hincová, Alexandra Húsková: *Nová Maturita. Monitor – Testy* (2004)

**Bibliografický záznam uvedených diel je uvedený v Použitej literatúre na s. 55.**

## 2| Ukážky didaktických testov zameraných na čítanie s porozumením

Teoretických zdrojov zaoberajúcich sa čitateľskou gramotnosťou už nie je málo. Čo ale absentuje, sú konkrétne ucelené didaktické testy zamerané na čítanie s porozumením.

Táto časť učebného zdroja sa skladá zo 6 didaktických testov z rôznych vyučovacích predmetov a rôznych typov škôl, ktoré vytvorili učitelia Bratislavského kraja na predchádzajúcich vzdelávaniach metodicko-pedagogického centra. Jednotlivé testy, ktoré majú účastníkom vzdelávania slúžiť ako námet na ich vlastnú tvorbu testov zameraných na čítanie s porozumením, sú základom aktivít väčšiny tvorivých dielní v rámci vzdelávacieho programu. Počas práce s nimi lektor dodá účastníkom vzdelávania okrem cenných rád, ako tvoriť kvalitné testy na čítanie s porozumením, aj kľúč správnych odpovedí pre všetkých šesť testov.

### 2.1| TEST 1 zo slovenského jazyka a literatúry – ZŠ (bez využitia digitálnej podoby testu)

*Ročník:* deviaty

*Čas:* 60 minút

*Vypracovala:* Mgr. Tatiana Kizivatová, ZŠ s MŠ Hubeného, Bratislava

Milí žiaci,

máte pred sebou test zo slovenského jazyka a literatúry zameraný na čítanie s porozumením. Test obsahuje 3 ukážky (kombinácia súvislých a nesúvislých textov).

**Každá správna odpoveď bude hodnotená 1 bodom.**

V úlohách s výberom odpovede správnu možnosť **zакrúžkujte**. Ukážky a zadania úloh si pozorne prečítajte a postupujte presne podľa pokynov.

Na vypracovanie testu máte určený čas **60 minút**.

Ukážka č. 1

### 1. A Nitriansky hrad

Hradný vrch bol pravdepodobne súčasťou *aglomerácie* Nitrava už okolo r. 830, za čias kniežaťa Pribinu. V r. 828 tu salzburský biskup Adalram svätzil kostol. Po r. 833 sa do Nitry *dostal* knieža Mojmir, ktorý Pribinu vyhnal. V období Veľkej Moravy sa v Nitre zdržiavalo *kníeža* Svätopluk. Za *jeho* vlády mali na hrade v rokoch 880 – 892 sídlo biskupi.

Začiatkom 11. storočia kráľ Štefan Veľký vyhlásil za svojho následníka syna Imricha, čo vyvolalo nesúhlas Vazula (Štefanov synovec), ktorý sa pokladal za právneho následníka trónu. Odporujúceho Vazula však panovník zavrel do Nitrianskeho hradu. V r. 1031 pri poľovačke Imrich zomrel – hovorí sa, že na neho spáchal atentát Tonuzoba, Vazulov svokor. Panovník, keď sa dozvedel, že jeho jediný syn bol zavraždený, vykonal nesmiernu pomstu na Tonuzobovi – spolu s jeho manželkou ich zaživa pochoval. Vazula surovo mučil. Nie je známe, či Vazul toto mučenie prežil, ale viac o ňom v histórii zmienka nie je.

V r. 1042 cisárske vojská Henricha III. hrad podpálili. Počas tatárskeho vpádu v r. 1241 hrad odolával a poškodil ho až v r. 1271 požiar počas obliehania Přemyslom Otakarom II. Po požiari obnovili nielen kostol, ale pravdepodobne aj opevnenie hradu.

V r. 1288 sa pevnosť, obohnaná románskou kamennou hradbou, stala vlastníctvom nitrianskeho biskupstva. K prestavbe románskeho areálu došlo v rokoch 1333 – 1355, keď pravdepodobne na mieste staršej románskej stavby postavili gotický kostol. Západne od neho stál gotický palác. Starú románsku kaplnku čiastočne preklenuli gotickou klenbou. Za kráľa Žigmunda vybudovali v prvej polovici 15. storočia nové hradné opevnenie, aj z toho sa však zachovalo málo, pretože v roku 1465 znovu spustošilo hrad vojsko kráľa Mateja Korvína.

K ďalším opevňovacím stavbám na hrade došlo v 16. storočí, v čase tureckého nebezpečenstva, keď postavili renesančný hradný palác a novú vnútornú hradnú bránu. V rokoch 1622 – 1644 bol prestavaný gotický kostol a bol rozšírený románsky kostolík. Turecké vojská však objekty opätovne poškodili. Hrad po mnohých vojnových konfliktoch postupne nadobúdal svoju konečnú podobu.

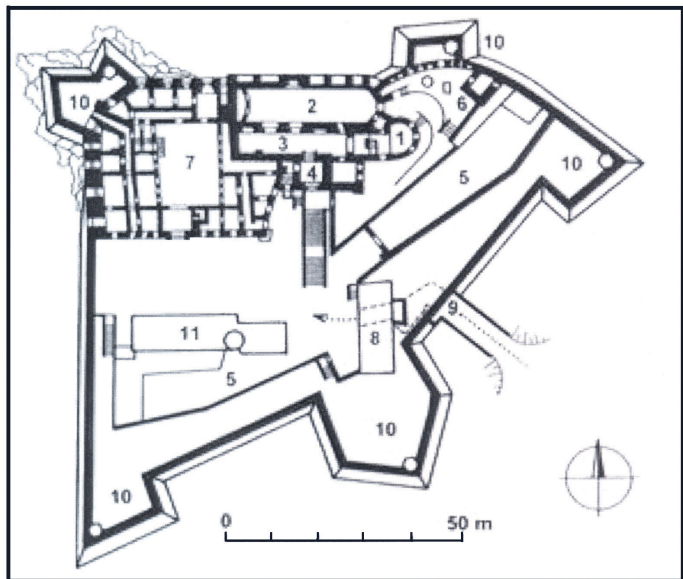
Významné je bastiónové opevnenie, vybudované v r. 1673 – 1674, iniciované biskupom Tomášom Pálfym. K veľkej stavebnej a obnovnej činnosti došlo na hrade však až po skončení povstania Františka Rákócziho na začiatku 18. storočia, keď bol prestavaný tzv. horný kostol a vybudovali nový biskupský palác. Stále prestavby hradu takmer úplne zotrelí jeho pôvodnú podobu. Zachovala sa z nej iba časť románskeho kostola sv. Emeráma z prvej polovice 13. storočia. Z gotického obdobia ostala časť múru a veľký gotický (horný) kostol z prvej polovice 14. storočia. Zo 16. storočia sa zachovala vnútorná hradná brána. V relatívne dobrom stave sa zachovali len stavby z konca 17. a 18. storočia.

## 1. B

### Legenda k pôdorysu

- 1 – románsky kostol sv. Emeráma
- 2 – horný kostol
- 3 – dolný kostol
- 4 – renesančná veža
- 5 – gotická priekopa
- 6 – nádvorie so studňou a Vazilovou vežou
- 7 – vnútorné nádvorie biskupského paláca
- 8 – budova renesančnej vstupnej brány
- 9 – baroková vstupná brána
- 10 – bastióny barokového opevnenia
- 11 – hospodárska budova

### Pôdorys



#### 1.1 Z ukážky č. 1 vyplýva, že

- A. rozsiahly požiar počas obliehania Tatárov v 13. storočí zničil kostol a opevnenie hradu.
- B. Štefan I. z pomsty za vraždu svojho jediného syna nelútostným mučením usmrtil Vazula.
- C. Nitriansky hrad s opevnením sa stal vlastníctvom nitrianskeho biskupa už od roku 880.
- D. opevnené hradné sídlo bolo súčasťou mesta a jeho okolia od prvej polovice 9. storočia.

#### 1.2 Z ukážky č. 1 nevyplýva tvrdenie:

- A. Obvod Nitrianskeho hradu s opevnením má okolo 350 metrov.
- B. Biskupský palác s nádvorím na hrade má pôdorys štvorca.
- C. Najväčší kostol Nitrianskeho hradu je tzv. románsky horný kostol.
- D. Bastiónové opevnenie hradu tvorí aj 5 vysunutých častí opevnenia.

#### 1.3 Z pôvodnej podoby hradu dodnes ostal iba:

- A. biskupský palác,
- B. gotický horný kostol,
- C. vonkajšia hradná brána,
- D. bastiónové opevnenie.

#### 1.4 Z ktorej svetovej strany sa vstupuje do areálu Nitrianskeho hradu barokovou bránou?

.....

#### 1.5 Prvky ktorého umeleckého slohu získal Nitriansky hrad po prestavbe v 14. storočí?

.....

## **Nitriansky hrad (zachovaný)**

### **Poloha**

Na návrší v centre Nitry, 220 m n. m.

### **Charakteristika pamiatky**

Národná kultúrna pamiatka. Dnes sídlo Archeologického ústavu SAV a sídlo biskupa. Hrad, ktorý bol postupne vybudovaný na mieste slovanského hradiska z 9. storočia. Po požiari v r. 1271 obnovené opevnenie hradu. Goticky prebudovaný v prvej tretine 15. storočia, renesančne upravený v 16. storočí, barokovo v 18. storočí.

### **Prístup**

K Nitrianskemu hradu sa dostanete z centra mesta, smerom na Župné námestie. Pri župnom dome je brána, ktorá slúži ako vstup na Pribinovo námestie pred hradom. Odtiaľ sa cez park dostanete za 15 min. k hradu. Ak prídete autom, je potrebné zaparkovať na Farskej alebo Mostnej ulici. Občas sa voľné miesta dajú nájsť aj pred vstupom do brány na Župnom námestí. Pokiaľ prídete autobusom alebo vlakom, cesta zo stanice pod hradný kopec trvá približne 30 min. smerom do centra mesta pozdĺž pešej zóny až k Župnému námestiu.

### **Odporúčanie pre návštevníkov hradu**

- Po vysokých schodoch prejdite ku katedrále, za ktorou je studňa, historické hradisko a nádherný výhľad na okolie Nitrianskeho hradu cez malé okienka.
- Pred vstupom do areálu hradu sa nachádza park so sochou sv. Cyrila a Metoda a Mariánskym stĺpom (Morovým stĺpom).
- Zaujímavé je vonkajšie opevnenie, ktorého najstaršie časti pochádzajú z románskeho a gotického obdobia.
- Legendárna je najmä Vazulova veža, ku ktorej sa viaže povesť o väznení uhorského kniežata Vazula.
- V samotnom areáli hradu si prezrite nádvorie a výhľad na mesto.

Pre návštevníkov je sprístupnený areál hradu a biskupská Katedrála sv. Emeráma → voľný vstup.

### **Otváracie hodiny – hradná Katedrála sv. Emeráma (apríl – október):**

Deň	Od	Do	Prestávka
Po – Pi	9.00	17.00	12.00 – 13.00
Ne	10.00	17.00	12.00 – 14.00

Treba sa vopred objednať u sprievodcu +421(0)37/772 17 24, klapka 128.

Vstup po 17.00 hod. je možný na základe dohody so sprievodcom.

## **2.1 V ktorom čase môžeš navštíviť biskupskú Katedrálu sv. Emeráma v Nitre bez sprievodcu?**

- A. V marcový pondelok o 15.30 hod.
- B. V aprílovú nedeľu o 9.00 hod.
- C. V májovú stredu o 13.30 hod.
- D. V augustovú sobotu o 10.00 hod.

## 2.2 Pred vstupnou bránou do areálu hradu sa nenachádza

- A. morový stĺp.
- B. súsošie Konštantína a Metoda.
- C. Vazulova veža.
- D. vonkajšie opevnenie.

## 2.3 Parkovanie nie je možné na

- A. Župnom námestí.
- B. Pribinovom námestí.
- C. Farskej ulici.
- D. Mostnej ulici.

## 2.4 Ktoré z nasledujúcich tvrdení vyplýva z textu?

- A. Prehliadku Nitrianskeho hradu je možné uskutočniť aj po 17.00 hod.
- B. Návštevníci hradu si majú možnosť prezrieť celý interiér hradu.
- C. Prehliadku Nitrianskeho hradu nie je možné dopredu zarezervovať.
- D. Vstup do biskupskej Katedrály svätého Emeráma je spoplatnený.

## 2.5 Za aký čas sa dostaneš z nitrianskej vlakovej stanice na Nitriansky hrad?

### Ukážka č. 3

Vežu na východnom nádvorí hradu volajú Vazulova. Hoci bol z jej okien malebný výhľad na príbytky poddaných, ten oko uväzneného vidieť nemohlo. A hoci do jej okien prenikal spev vtákov, spútaný človek vo veži nič nepočul. Oslepili ho a do uší mu naliali olovo. Takto trpel v 11. storočí Vazul, syn brata kráľa Štefana I., ktorý mal byť následníkom trónu. Mních Fulgentius vtedy vyslovil kliatbu: za dve vyhasnuté oči kniežata Vazula, ktoré svietili ako dve slnka, bude v meste dva dni tma. Podľa starých záznamov naozaj zaplavila mesto tma v podobe obrovských rojov kobyliiek, ktoré úplne zničili úrodu. Ktovie, čo bolo na mieste hradnej studne v časoch, keď cez východné nádvorie vliekli Vazula do veže. Súčasná studňa vytesaná do mamutej skaly totiž pochádza až z čias gotického opevnenia. V hĺbke 62 metrov, ktorá je na úrovni hladiny rieky Nitry, žblnká voda.





### 3.1 Ideou povesti z ukážky č. 3 je priblížiť

- A. pôvod názvu veže na východnom nádvorí.
- B. kliatbu nad mestom vyslovená Fulgentiom.
- C. vznik studne na obrovskej hradnej skale.
- D. zaplavenie mesta mohutným rojom kobylek.

### 3.2 V akom príbuzeneckom vzťahu bol Vazul s kráľom Štefanom I.?

- A. Boli bratia.
- B. Bol jeho syn.
- C. Boli bratrance.
- D. Bol jeho synovec.

### 3.3 Prečo Vazul nepočul cez okná veže spev vtákov?

.....

### 3.4 Ktorými slovnými spojeniami nemôžeš nahradiť spojenia z ukážky „tma zaplavila“ a „úplne zničili úrodu“?

- A. temno sa rozlialo, žeň splna podľahla skaze,
- B. temnosť zaplnila, žatva dočista prišla navnivoč,
- C. šero zalialo, sporo poškodili zber,
- D. temrava zatopila, naskrz znivočili zvoz.

## 2.2| TEST 2 z matematiky – SŠ (s využitím digitálnej podoby testu)

*Ročník:* prvý gymnázia/kvinta

*Čas:* 40 minút

*Vypracovala:* Mgr. Jana Hornychová, Gymnázium Hubeného, Bratislava

*Prečítajte si pozorne text, preštudujte si priloženú mapu. Po prečítaní odpovedajte na otázky za textom. Odpovede vyznačte krížikom do priloženého odpovedového hárku. Pozor! Správna je vždy len jedna odpoveď. Váš čas je 45 minút.*

## Oravský cyklomaratón

### 9. 6. 2012 začína V. Oravský cyklomaratón

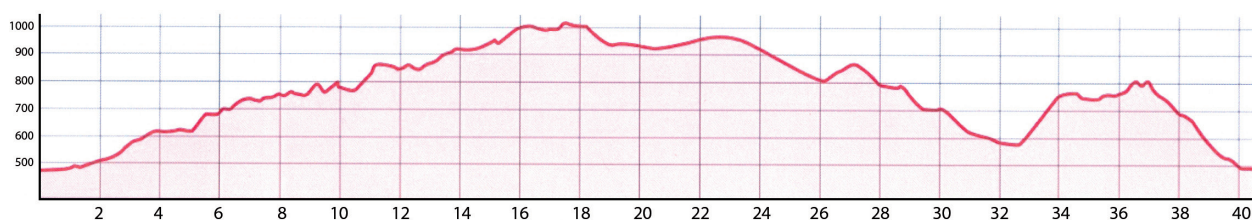
Mapu celej trate nájdete na:

<http://maps.google.sk/maps/ms?hl=sk&ie=UTF8&msa=0&msid=101500521750612723349.0004874499d9f50f7b2f6&t=h&z=12&mid=1333961664>

**Krátka trať** ide z Dolného Kubína na Srňacie, potom po hrebeni do Malatinej, kde bude prvé občerstvenie. Pokračuje sa na Borové a inou cestou sa vrátia cyklisti do Malatinej. Prejdú cez amfiteáter, kde ich hudbou podporia obyvatelia Malatinej, pokračujú k druhému občerstveniu (je na tom istom mieste ako prvé). Cez lúky prejdú do Pucova (tretie občerstvenie), odkiaľ prejdú k sv. Vendelínovi a cez Medzihradné sa vrátia do Kubína, kde pri Penzióne Koliba bude cieľ.

Súťažiaci na **dlhej trati** prejdú **dva okruhy krátkej trate**. V Medzihradnom (tu bude pre účastníkov dlhej trate štvrté občerstvenie) sa nepôjde do cieľa, ale odbočia vľavo a druhýkrát si prejdú krátku trať.

**Trať „do pohody“** dlhá 25 km je určená najmä pre začínajúcich cyklistov a pre tých, ktorým sa zatiaľ nepodarilo získať potrebnú kondíciu a netrúfajú si na krátku trať, resp. dlhú trať, alebo jednoducho pre tých, ktorí si chcú zajazdiť Oravský cyklomaratón „do pohody“. Cyklisti sa po prvom občerstvení nad Malatinou presmerujú priamo do Pucova (nepôjdu na Veľké Borové), nad Pucovom vynechajú aj časť trate k vysielacu (odbočia vľavo) a po ceste sa spustia priamo do centra Pucova (tu ich čaká druhé občerstvenie). Pokračujú vľavo k sv. Vendelínovi a po krátkej trati do cieľa. Na obrázku je výškový profil krátkej trate. Dlhá trať sa ide dvakrát.



Najnižšie položené miesto je vo výške 474 m n. m., naopak, najvyšší bod, ktorý dosiahne pretekár na krátkej trati (na dlhej samozrejme 2x), má nadmorskú výšku 1050 m n. m. Pokiaľ prejde pretekár celú krátku trať jeho prevýšenie bude 1348 m. Na dlhej trati bude jeho celkové prevýšenie 2682 m. Na trati vás čakajú krásne výhľady po krásnej oravskej krajine. Tak si to prídte užiť!

- Otvorte si stránku <http://www.cykloklubdk.sk/>. Zistite, či cena štartovného od 6. 5. 2012 bude
  - trikrát vyššia ako 5. 5. 2012.
  - dvakrát vyššia ako 5. 5. 2012.
  - rovnaká ako 5. 5. 2012.
  - o päťdesiat percent vyššia ako 5. 5. 2012.
- Kliknutím na mapu trate určte dĺžku krátkej trate Oravského cyklomaratónu (načítanie mapy chvíľu trvá, buďte trpezliví).
 

A. 25,000 km	C. 42,250 km
B. 80,000 km	D. 42,195 km
- Ktoré z nasledujúcich tvrdení o krátkej trati je pravdivé?
  - Štart má menšiu nadmorskú výšku ako cieľ.
  - Štart má väčšiu nadmorskú výšku ako cieľ.
  - Štart aj cieľ majú rovnakú nadmorskú výšku.
  - Nadmorská výška štartu je pod hladinou mora.

4. Nájdite odkaz na <http://www.cykloklubdk.sk/>, pomocou ktorého zistíte profil „trate do pohody“. Na jeho základe doplňte vetu:  
Najvyššie položený bod sa nachádza približne (napíšte najbližší celý kilometer) na ..... kilometri „trate do pohody“.
5. Výškový rozdiel medzi najvyššie a najnižšie položeným bodom na trati je:
- A. 576 m n. m.  
B. 1348 m n. m.  
C. 820 m n. m.  
D. 1632 m n. m.
6. Vyberte správne tvrdenie. Svoje tvrdenie zdôvodnite jednou vetou.
- A. Najväčšie klesanie na krátkej trati je na 30 – 32 km.  
B. Najväčšie klesanie na krátkej trati je na 38 – 40 km.  
C. Najväčšie klesanie na krátkej trati je na 18 – 20 km.  
D. Najväčšie klesanie na krátkej trati je na 24 – 26 km.
7. Vyberte správne tvrdenie. Ktorá z uvedených obcí *nie je* spoluorganizátorom V. Oravského cyklo- maratónu? Pomôžte si úvodnou stránkou oravského cyklo- maratónu <http://www.cykloklubdk.sk/>.
- A. Obec Medzihradné  
B. Obec Pucov  
C. Obec Veľké Borové  
D. Obec Malatiná
8. Doplňte cenu ubytovania pre *dvoch* účastníkov V. Oravského cyklo- maratónu do tabuľky. Ubyto- vanie hľadajte na <http://www.cykloklubdk.sk/>. Do odpovedového hárku napíšte názov najlacnej- šieho ubytovacieho zariadenia.

Názov ubytovacieho zariadenia	Cena pre dve osoby za noc
Penzion Koliba	
Hotel Park***	
Penzión Kuzmínovo	
Hotel Orava	
Tília kemp Gäcel'	

### 2.3| TEST 3 z anglického jazyka – SŠ (s využitím digitálnej podoby testu)

Ročník: druhý/tretí

Čas: 40 minút

Vypracovala: Mgr. Ľubica Berešová, Gymnázium Hubeného, Bratislava

Milí študenti,

tento test je zameraný na čítanie s porozumením. Test má 2 časti. V prvej časti testu budete pracovať s textom v papierovej podobe, v druhej budete pracovať s textom na internete. Zadania úloh i jednotlivé texty čítajte pozorne a sústreďte sa na ich vypracovanie. Správnu možnosť v úlohách s výberom odpovede zakrúžkujte. Na vyriešenie úloh máte 40 minút. Pred začatím riešenia úloh kliknite na Internet Explorer.

Zadajte adresu [www.slovník-online.sk](http://www.slovník-online.sk). Kliknite na vlajku Spojeného kráľovstva (the UK) a otvorte si anglicko-slovenský slovník. Slovník si zminimalizujte na lištu. Ak nájdete slovo, ktoré nepoznáte, použite tento slovník.

### Part 1

Read the article about American food and solve the tasks. Choose and indicate the right answer.

#### What is like in the USA?

American dishes include many made from traditional foods, e.g., corn eaten hot as corn on the cob with butter or baked to make cornbread. When dried and cooked in hot oil, the very popular popcorn is eaten hot with melted butter and salt or sugar. The hamburger and the sandwich are also very popular meals in the US. They are usually served with cabbage, mustard, ketchup and other condiments. But many of American most popular dishes have been borrowed from other cultures and have been adopted to American tastes and habits.

Making food at home for an American family rarely means to use raw foods and basic ingredients. What is really very popular among Americans of all generations is "prepared food". Another common way of getting meals is "ordering takeout". The result of this facts is – the increasing obesity of people of all ages and social classes. Recently, young people have become more "food-conscious" and whole-wheat foodstuffs, olive oil and Mediterranean-style cooking have become more commonly used in American cuisine.

#### 1. What typical American meal is not mentioned in the text?

- |              |             |
|--------------|-------------|
| a. hamburger | c. turkey   |
| b. popcorn   | d. sandwich |

Ktoré typické americké jedlo nie je spomenuté v texte?

- |              |            |
|--------------|------------|
| a. hamburger | c. moriak  |
| b. popcorn   | d. sendvič |

#### 2. Match the expressions from the column A with their right meaning from the column B. There is only one possibility for each expression.

A	B
1. prepared foods	a. having a meal delivered to a person's home by a restaurant
	b. thinking of food you would like to have
2. ordering takeout	c. meals that only need to be heated
	d. going out for a meal, having meal in a restaurant
3. food-conscious	e. being interested in healthy eating
	f. home-made food prepared a day before

Spojte výrazy zo stĺpca A so správnym významom zo stĺpca B. Pre každý výraz existuje iba jedna možnosť.

A	B
1. pripravené jedlá	a. jedlo, ktoré doručí reštaurácia zákazníčkovi domov
	b. rozmýšľať o jedle, ktoré by ste chceli jesť
2. ordering takeout	c. jedlá, ktoré sa iba zohrejú
	d. ísť sa najesť von do reštaurácie
3. food-conscious	e. mať záujem zdravo sa stravovať
	f. jedlo pripravené doma deň vopred

## Part 2

Go on the web address [www.helpguide.org](http://www.helpguide.org), in the part *Healthy Lifestyles* click on the link *Diet & Nutrition*, read the article and solve the following tasks.

Chodte na webovú adresu [www.helpguide.org](http://www.helpguide.org), v časti *Healthy Lifestyle* kliknite na odkaz *Diet & Nutrition*, prečítajte si článok a riešte nasledujúce úlohy.

### 3. According to the article *healthy eating habits* mean:

- a. to give up food you love.
- a. to eat small portions.
- b. to equilibrate relationship with food.
- c. to keep body extremely thin.

Podľa článku *zdravé stravovacie návyky* znamenajú:

- a. vzdať sa jedla, ktoré máte radi.
- b. jesť malé porcie.
- c. mať rovnováhu vo vzťahu k jedlu.
- d. udržiavať si extrémne štíhlu postavu.

### 4. How much calcium do teenagers need per day?

- a. 1200 mg/day
- b. 1400 mg/day
- c. 1300 mg/day
- d. 1100 mg/day

Kolko kalcia potrebujú tínedžeri denne?

- a. 1200 mg/ deň
- b. 1400 mg/ deň

- c. 1300 mg/ deň
- d. 1100 mg/ deň

5. Click on the link *Healthy Eating*, read the first part and write what the expression "eat smart" mentioned in the article means.

- a. ....
- b. ....

Kliknite na odkaz *Healthy Eating*, prečítajte si prvú časť a napíšte, čo výraz "eat smart" spomenutý v texte znamená:

- a. ....
- b. ....

6. Choose and write 4 healthy eating tips from the text.

- a. ....
- b. ....
- c. ....
- d. ....

Vyberte z textu 4 zdravé stravovacie tipy a napíšte ich.

- a. ....
- b. ....
- c. ....
- d. ....

7. Find in the text and fill in the sentence:

Learning the habits of healthy eating can increase your energy, .....  
(3 words) and stabilize your mood.

Nájdite v texte a doplňte vetu:

Osvojenie si zásad zdravého stravovania môže zvýšiť vašu energiu,.....  
(3 slová) a stabilizovať vašu náladu.

8. You simplify your diet if you

- a. count calories the food contains.
- b. prepare various colorful fresh meals.
- c. are concerning with portion sizes.
- d. focus on reduction of sugar and fat.

Svoju diету si zjednodušíte, ak

- a. počítate kalórie, ktoré jedlo obsahuje.
- b. pripravujete rôzne farebné čerstvé jedlá.
- c. sa zaoberáte veľkosťou porcií.
- d. sa sústredíte na obmedzenie cukru a tuku.

9. What disease from the text *Healthy eating* is not mentioned in the text *Diet & Nutrition*?

Ktorá choroba z textu *Healthy eating* nie je spomenutá v texte *Diet & Nutrition*?

.....

## 2.4| TEST 4 z biológie – SŠ (s využitím digitálnej podoby testu)

*Ročník:* siedmy

*Čas:* 40 minút

*Vypracovala:* Mgr. Beata Nagyová, ZŠ Malokarpatské námestie, Bratislava

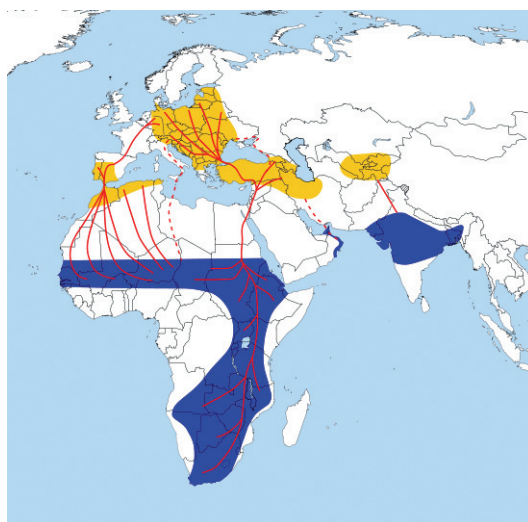
Test je zameraný na čítanie s porozumením. Pozostáva z 10 úloh. V prvej časti testu je 5 úloh, na ktoré budeš odpovedať slovom, vetou alebo vyznačíš jednu správnu odpoveď. V druhej časti testu je 5 úloh v digitálnej podobe, na ktoré budeš odpovedať z článkov vyhľadaných na internete. Na vypracovanie testu máš 40 minút.

### 1. časť

Pozorne si prečítaj nasledovný text a pozri priloženú mapu. Potom na ich základe vypracuj úlohy uvedené pod textom.

#### Posol jari

Do severných oblastí Európy sa bocian biely každoročne vracia zo zimovísk v Afrike na svoje hniezdiská. Tam, kde hniezdi na komínoch či strechách, to ľudia považujú za symbol šťastia v dome. Bocianí pár je spolu celý život a každoročne sa snaží vrátiť do toho istého hniezda. Okrem konárikov zbiera napríklad aj handry a papiere, ktoré odhodil človek.



#### 1. Zakrúžkuj správnu možnosť:

- a) Bocian má každoročne nového partnera a je verný svojmu hniezdu.
- b) Bocian je verný svojmu partnerovi celý život, aj svojmu hniezdu.
- c) Bocian je verný svojmu partnerovi celý život a stavia si nové hniezdo.
- d) Bocian má každoročne nového partnera a s ním si stavia nové hniezdo.

#### 2. Zakrúžkuj, čo vyplýva z názvu textu *Posol jari*.

- a) Bocian bude hniezdiť na jar v Európe.
- b) Bocian si bude stavať hniezdo na jar.
- c) S príchodom bociana prichádza jar.
- d) S odletom bociana prichádza jar.

3. Vypíš z textu jednu celú vetu, ktorá dokazuje výskyt bociana bieleho v blízkosti ľudských obydí.  
 .....
4. Pod mapou chýba legenda označujúca miesto zimoviska a hniezdiska bociana bieleho. Na základe informácií z mapy doplň do tabuľky príslušnú farbu.

Farebné označenie hniezdiska:	
Farebné označenie zimoviska:	

V prípade čiernobielej tlače využite formuláciu úlohy:

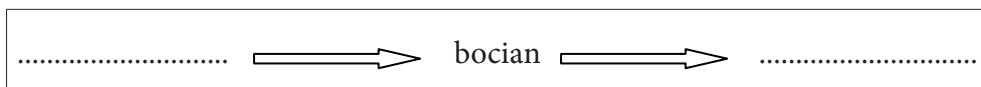
Pod mapou chýba legenda označujúca miesto zimoviska a hniezdiska bociana bieleho. Na základe informácií z mapy doplň do tabuľky farbu (bledošedú alebo tmavošedú).

5. Na základe informácií z mapy zakrúžkuj správnu možnosť. Bociany hniezdiace na Slovensku zimujú v:
- západnej Afrike,
  - južnej Afrike,
  - južnej Ázii,
  - západnej Ázii.

## 2. časť

Vyhľadaj stránku <http://www.biospotrebiteľ.sk/clanok/1537-bocian-biely-ciconia-ciconia.htm>.

6. Prečítaj si tretí odsek textu. Ku každej informácii a) – c) správne prirad' číslovku 1 – 3:
- |  |            |
|--|------------|
| a) počet párov bociana bieleho na Zemi               | 1. 1350    |
| b) počet párov bociana bieleho na Slovensku          | 2. 60      |
| c) počet dní letu bociana zo zimoviska do hniezdiska | 3. 160 000 |
- a) ..... b) ..... c) .....
7. Prečítaj si štvrtý a siedmy odsek textu na uvedenej stránke. Pomocou organizmov uvedených v týchto odsekoch zostav potravinový reťazec, v ktorom bude bocian. Názov organizmov doplň na správne miesto v tabuľke.



8. Vyhľadaj stránku <http://www.bociany.sk/>. V strede textu klikni na odkaz *Odpovede nájdete tu*. Otvorí sa ti text s nadpisom *Kolko bocianov žije vo svete?* Prečítaj si štvrtý odsek s podnadpisom *Sú ich hniezda v bezpečí?* Z textu zisti, či sú bocianie hniezda v bezpečí. Svoju odpoveď zdôvodni. ÁNO/NIE Zdôvodnenie: .....
9. Prečítaj si šiesty odsek textu na uvedenej stránke s podnadpisom „*Ubúdajú aj bociany?*“ Napíš jednu príčinu poklesu počtu bocianích párov na našom území.  
 .....
10. Prečítaj si tretí odsek textu s podnadpisom „*Kde všade hniezdia naše bociany?*“ Zhodnoť, či je miesto tvojho bydliska vhodnou lokalitou na hniezdenie bociana. Svoje tvrdenie odôvodni. ÁNO/NIE Zdôvodnenie: .....



## 2.5| TEST 5 z matematiky – ZŠ (s využitím digitálnej podoby testu)

Ročník: siedmy

Čas: 40 minút

Vypracovala: Mgr. Mária Donovalová, ZŠ Pri križi, Bratislava

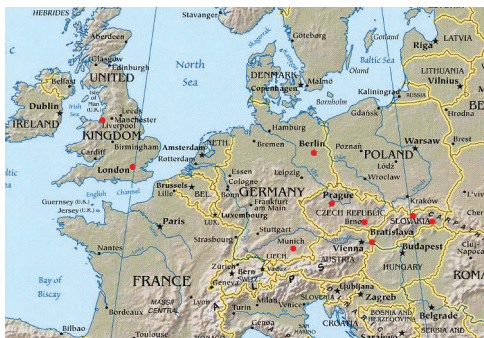
Milí žiaci,

pred sebou v počítači máte test, ktorý je rozdelený na dve časti, každá z nich obsahuje 5 otázok. Prvá časť je zameraná na kombinatoriku a druhá časť na percentá. Na vyriešenie druhej časti budete musieť použiť internet, pomocou ktorého si vyhľadáte potrebné údaje.

Pozorne si prečítajte každú úlohu. V prípade výberu zo štyroch možností správnu odpoveď zakrúžkujte. Na vypracovanie testu máte 40 minút.

### 1. časť

#### Poznávací výlet do Anglicka



Rodina Huráková, Speváková a Kmeťová sa rozhodli, že pôjdu spolu na výlet. Cestovná agentúra im ponúkla lety z troch rôznych miest Slovenska – Bratislava, Poprad, Košice do šiestich rôznych miest: Česká republika (Praha), Česká republika (Brno), Anglicko (Liverpool), Anglicko (Londýn), Nemecko (Mníchov), Nemecko (Berlín).

1. Aký je celkový počet letov, ktoré ponúka cestovná kancelária rodinám?

- a) 6                      b) 12                      c) 18                      d) 24

Rodiny sa rozhodli, že v týždni od utorka do nedele navštívia rôzne pamiatky. Veľmi radi by spolu išli nakupovať, ale musia svoj program počas pobytu zosúladiť. Hurákovci sa v stredu chystajú pozrieť *Buckinghamský palác*, vo štvrtok *Londýnske oko* a v piatok majú zaplatený výlet do *Cambridgu*. Spevákovci pôjdu v utorok pozrieť *Londýnske oko*, v stredu *Buckinghamský palác* a v sobotu sa chcú ísť prejsť do *Victoria parku*. Kmeťovci majú na stredu naplánovaný *Buckinghamský palác*, na piatok *Katedrálu sv. Pavla*, v sobotu si chcú ísť pozrieť *Big Ben*. V nedeľu ráno všetky tri rodiny odchádzajú domov.

2. Ktoré dva dni vyhovujú podmienke, aby minimálne dve rodiny mohli spoločný voľný deň stráviť na nákupoch?
- a) nedeľa a sobota                      c) nedeľa a štvrtok  
b) sobota a piatok                        d) štvrtok a utorok
3. Podarí sa všetkým trom rodinám na tomto výlete stretnúť sa na jednom mieste (pri rovnakej pamiatke) naraz?
- a) Áno, v stredu – Big Ben.  
b) Áno, v sobotu – Victoria park.  
c) Áno, v stredu – Buckinghamský palác.  
d) Áno, v sobotu – Katedrála sv. Pavla.



Rodina Speváková (rodičia a syn) počas návštevy Buckinghamského paláca podala ruku všetkým 12 strážcom paláca na znak vďaky. Ich jediný syn Marek počas prehliadky paláca nestihol podať ruku trom strážcom, pretože chcel čo najviac nafotografovať svojím novým fotoaparátom, ktorý dostal pod stromček. V každej miestnosti paláca urobil maximálne dve fotografie. Všetci členovia rodiny počas prehliadky navštívili 16 miestností, z ktorých v troch sa nemohol používať fotoaparát.

4. Koľkokrát si strážcovia podali ruky s rodinou Spevákovou?
- a) 24                      b) 36                      c) 33                      d) 12

5. Doplňte podľa textu:

Marek počas prehliadky Buckinghamského paláca mohol na svojom fotoaparáte spraviť maximálne ..... obrázkov.

2. časť

Otvorením odkazu <http://www.otto.sk/c-13227556-kabaty.html> sa vám zobrazia dámske bundy. Nájdite medzi nimi bundu – bavlnený blejzer značky *Chillytime* a zistite, koľko stála, koľko stojí teraz a podobné informácie. Budúci týždeň bunda ešte zlacnie o 40 % z terajšej ceny.

Ukážka (nie je súčasťou textu)



6. Koľko bude stáť bunda po budúco-týždňovom zlacnení?

(Ak vám výsledok vyjde ako desatinné číslo, zaokrúhlite ho na celé číslo.)

- a) 18€                      b) 8€                      c) 12€                      d) 10€

Kliknutím na odkaz <http://www.otto.sk/d-18442132-bunda-solid.html> sa vám zobrazí pánska bunda – *Solid*, pozorne si o nej prečítajte informácie.

7. Ktoré tvrdenie je správne?

- a) Bunda zlacnela na 38 % pôvodnej ceny.                      c) Bunda zlacnela na 62 % pôvodnej ceny.  
b) Bunda zlacnela o 62 %.    d) Bunda zlacnela o 30 %.

Otvorením odkazu <http://www.otto.sk/c-15624131-tricka.html> sa vám zobrazia rôzne tričky. Vyhľadajte si tričko značky *Fruit of the Loom*. Je ponúknuté, že ak si kúpite 4 kusy vyhľadaného trička, tak dostanete na ich kúpu zľavu 5 €.

8. Koľko zaplatíte za 4 kusy trička *Fruit of the Loom*?

- a) 25,98 €                      b) 51,96 €                      c) 20,98 €                      d) 46,96 €

Kliknutím na odkaz <http://www.otto.sk/c-17949086-plavky.html> sa vám zobrazia plavky rôzneho druhu. Vyhľadajte plavky značky *S. Olivier*. Pozri si cenu za plavky, je to cena, za ktorú si tieto plavky môžete kúpiť mimo letnej sezóny. Počas letnej sezóny (jún, júl, august) plavky budú drahšie o 7 %.

9. Koľko stoja plavky počas letnej sezóny?

(Ak vám výsledok vyjde ako desatinné číslo, zaokrúhlite ho na jedno desatinné miesto.)

- a) 42,80 €                      b) 2,80 €                      c) 82,80 €                      d) 37,20 €

10. Koľko zaplatíme za dva kusy plaviiek, ak jedny si kúpim v sezóne a druhé mimo sezóny?

- a) 80,79 eur                      c) menej ako 79,98 eur  
b) viac ako 80,79 eur                      d) 79,98 eur

## 2.6| TEST 6 z fyziky – SŠ (s využitím digitálnej podoby testu)

Ročník: druhý

Čas: 40 minút

Vypracovala: Mgr. Daniela Bališová, Gymnázium Hubeného, Bratislava

### A. Prvá časť testu

#### TEXT

##### **Ako prechádza zvuk tuhými látkami**

Medzi šírením sa zvuku v kvapalinách a v plynoch a medzi šírením sa zvuku v tuhých látkach je podstatný rozdiel. V tuhých látkach môže spolu s pozdĺžnym vlnením vznikáť aj priečne vlnenie.

Zvuková vlna v plynoch a v kvapalinách je sledom striedajúcich sa zhustení a zriedení. Takáto vlna môže byť len pozdĺžna; priečne kmity častíc nemôžu zapríčiniť miestne zmeny objemu, t. j. nemôžu zapríčiniť zhustenia a zriedenia.

Priečna vlna nemôže vzniknúť v kvapalinách a plynoch, pretože tieto prostredia kladú odpor voči zhusteniu a zriedeniu, ale nie voči posunutiu. Tuhá látka odporuje nielen zmene svojho objemu, ale aj zmene tvaru, preto spolu s pozdĺžnym vlnením môže v tuhej látke vzniknúť aj priečne vlnenie.

Šírenie sa priečnej vlny v tuhej látke predstavuje postupné vlnenie, častice látky sa striedavo presúvajú na rôzne strany od smeru šírenia sa vlnenia.

Pozdĺžne vlny v tuhých látkach znamenajú tiež zriedenia a zhustenia. Priečne aj pozdĺžne vlny prenášajú zvuk rovnako dobre, len nie rovnako rýchle. Pozdĺžne vlny sa šíria vždy rýchlejšie ako priečne.

Uvedieme niekoľko charakteristických čísel. V oceli je rýchlosť priečných vln asi  $3\,000\text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$ , pozdĺžnych  $6\,000\text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$ ; v mäkkom olove je rýchlosť priečných vln  $700\text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$ , pozdĺžnych vln je  $2\,200\text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$ ; v medi je rýchlosť pozdĺžnych vln  $3\,500\text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$ , priečných  $1\,500\text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$ ; v hliníku je šírenie priečných vln  $4\,200\text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$  a  $5\,100\text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$  pre pozdĺžne vlny.

Okrem týchto dvoch vlnení sa šíria v tuhej látke aj povrchové vlny. Tieto sa však nepodobajú morským vlnám, pri ktorých na vychýlené častice pôsobí príťažlivá sila Zeme. Vlnenie na povrchu tuhého telesa sa udržuje pružnými silami, ktorými sú viazané častice tuhej látky. Vyplýva to z toho, že rýchlosť povrchových vln závisí od pružných vlastností tuhého telesa. Rýchlosť povrchových vln predstavuje približne 0,9 rýchlosti šírenia sa priečných vln. Rovnako ako v kvapaline, aj tu ležia dráhy kmitajúcich častíc v rovine kolmej na čelo vlnenia. Body telesa kmitajú po uzavretých krivkách pripomínajúce elipsy. So vzdialenosťou od povrchu sa tvar tejto elipsy mení, amplitúda kmitov sa znižuje, vlnenie zaniká.

#### Úlohy k textu:

Pozorne si prečítajte text a na jeho základe vyriešte nasledujúce úlohy. Správnu odpoveď zakrúžkujte.

1. Akým spôsobom sa šíri vlnenie v pevných látkach?

- a) Stojatým priečnym a pozdĺžnym vlnením.
- b) Postupným priečnym a pozdĺžnym vlnením.
- c) Postupným priečnym vlnením.
- d) Pozdĺžnym vlnením.

2. Doplňte tabuľku tak, aby sme na jej základe mohli porovnať veľkosť rýchlosti šírenia zvuku v tuhých látkach podľa druhu vlnenia.

Látka	Postupné pozdĺžne vlnenie	Postupné priečne vlnenie

3. Prečo nemôže vzniknúť priečna vlna v kvapalinách a plynoch? Pretože

- a) prostredia kladú odpor voči zhusteniu a zriedeniu,
- b) prostredia nekladú odpor voči zhusteniu a zriedeniu,
- c) kvapaliny a plyny nemôžu zapríčiniť celkové zmeny objemu látky,
- d) kvapaliny a plyny môžu zapríčiniť miestne zmeny objemu látky.

4. Aká je rýchlosť šírenia pozdĺžnych a priečných vln v tuhých látkach?

- a) Pozdĺžne sa šíria rýchlejšie ako priečne.
- b) Pozdĺžne sa šíria pomalšie ako priečne.
- c) Pozdĺžne sa šíria rovnako rýchlo ako priečne .
- d) Pozdĺžne sa šíria rovnako zrýchlene ako priečne.

5. Koľkokrát pomalšie sa pohybuje povrchová vlna v tuhej látke ako priečne vlnenie?

- a) 5,0
- b) 10,0
- c) 0,9
- d) 0,005

6. Aká je vlnová dĺžka priečných vln, ak frekvencia vlnenia je 600 Hz?

- a) 50 m
- b) 5 mm
- c) 5 cm
- d) 5 m

**B. Druhá časť testu v počítačovej podobe**

Vašou úlohou je získať informácie o vlastnostiach zvuku z internetu a na ich základe vyriešiť nasledujúce úlohy.

Zadajte adresu vyhľadávача <http://www.google.sk>, po otvorení stránky zadajte heslo „šírenie zvuku“, vyberte odkaz Ako sa šíri zvuk? – akotofunguje.hladas.sk. Pozorne si prečítajte text!

7. Z textu vypíšte, od čoho závisí rýchlosť šírenia zvuku.

- a)
- b)
- c)

8. Vyhľadajte pojem akustický tlak a stručne ho popíšte.

.....  
.....

9. Napíšte jednotku hladiny akustického tlaku.

.....

10. Na uvedenej stránke kliknite vľavo na odkaz „fyzika“. Aké druhy mikrofónov sú na nej propagované?

- a) kondenzátorový mikrofón
- b) dynamický mikrofón
- c) uhlíkový mikrofón
- d) piezoelektrický mikrofón
- e) laserový mikrofón
- f) optické vlákno

11. Ktorý z mikrofónov uvedených v úlohe 10 využíva Dopplerov efekt?

.....

Vráťte sa na pôvodnú stránku vyhľadávača „Google“, zadajte heslo „zbierka úloh z fyziky vlnenia“ a kliknite na prvý odkaz s linkom **Vlnenie – zbierka úloh z matematiky, fyziky, chémie pre stredné...**, po otvorení okna kliknite na úlohu 4, vyriešte ju.

.....  
.....  
.....

**Riešenie slovnej úlohy (mimo testu)**

Postupné vlnenie sa šíri v pružnom vlákne podľa rovnice:

$$y = 4 \cdot 10^{-2} \sin[2\pi(8t - 5x)] \text{ m}$$

$$y_m = ?, T = ?, \lambda = ?, f = ?, v = ?$$

Postupné vlnenie je charakterizované  $y_m = 4 \text{ cm}$ ,  $T = 0,125 \text{ s}$ ,  $\lambda = 0,2 \text{ m}$ ,  $f = 8 \text{ Hz}$ ,  $v = 1,6 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$

# Záver

Čitateľskej gramotnosti ako nadpredmetovej kompetencii by sa mala venovať na našich školách omnoho väčšia pozornosť ako doteraz. Sú školy, kde väčšina učiteľov pochopila dôležitosť osvojenia si aspoň základných poznatkov a zručností z oblasti čítania s porozumením, ale sú aj také, na ktorých si niektorí učitelia neuvedomujú dôležitosť tejto kompetencie. Neuvedomujú si, že bez implementácie čitateľskej gramotnosti do vyučovacieho procesu nie je možné budovať modernú školu 21. storočia.

Vytvorený učebný zdroj (spolu s odporúčanou literatúrou uvedenou v jednotlivých častiach zdroja) by mal pomôcť všetkým učiteľom, ktorí majú snahu rozvíjať svoje profesijné kompetencie a získať rozhľad v tejto odbornosti-didaktickej oblasti.

## Použitá literatúra

- ALBERT, A. *Metódy a techniky sebahodnotenia*. Bratislava : MPC, 2006.
- BYČKOVSKÝ, P. 1982. *Základy měření výsledku výuky. Tvorba didaktického testu*. Praha : ČVUT VÚIS, 1982.
- ČTVRTNÍČKOVÁ, D. 2006. *Rozvoj čitateľskej gramotnosti nielen na hodinách slovenského jazyka a literatúry*. Prešov : MPC, 2006.
- GAVORA, P. a kol. 2008. *Ako rozvíjať porozumenie textu u žiaka*. Nitra : Enigma, 2008.
- GAVORA, P. 1992. *Žiak a text*. Bratislava : SPN, 1992.
- HELDOVÁ, D., KAŠIAROVÁ, N., TOMENGOVÁ, A. 2011. *Metakognitívne stratégie rozvíjajúce procesy učenia sa žiakov*. Bratislava : MPC, 2011.
- HUMAJOVÁ Z., KLAČANSKÁ, Z. 2007. *Zabudnuté čítanie. Čitateľská gramotnosť v školách*. Bratislava : Konzervatívny inštitút M. R. Štefánika, 2007.
- HINCOVÁ, K., HÚSKOVÁ, A. 2009. *Slovenský jazyk pre 1. a 4. ročník stredných škôl*. Bratislava : SPN, 2009.
- HINCOVÁ, K., HÚSKOVÁ, A. 2004. *Nová maturita. Monitor – Testy*. Bratislava : SPN, 2004.
- HINCOVÁ, K., HÚSKOVÁ, A. 2011. *Tvorba testov a možnosti ich využitia v predmete slovenský jazyk a literatúra*. Bratislava : MPC, 2011.
- PISA Sk 2003. *Národná správa*. Bratislava : ŠPÚ, 2004.
- OECD (2011). *PISA 2009 Results: Students on Line: Digital Technologies and Performance (Volume VI)*. [online]. [cit.]. Dostupné na internete: <<http://dx.doi.org/10.1787/9789264112995-en>>
- KAŠIAROVÁ, N. 2011. *Čitateľská gramotnosť na vyučovaní slovenského jazyka a literatúry*. Bratislava : MPC, 2011.
- KAŠIAROVÁ, N. 2008. *Ako plánovať rozvoj čitateľskej gramotnosti v sekundárnom vzdelávaní*. Banská Bystrica : AP MPC, 2008.
- KAŠIAROVÁ, N. 2011. *Čitateľská gramotnosť v primárnom vzdelávaní*. Bratislava : MPC, 2011.
- KORŠŇÁKOVÁ, P., KOVÁČOVÁ, J., HELDOVÁ, D. *PISA Sk 2009. Národná správa*. Bratislava : NÚCEM, 2010.
- LAPITKA, M. 2007. *Didaktické testy zo slovenského jazyka a literatúry*. Bratislava : MPC, 2007.
- ROSA, V. 2007. *Metodika tvorby didaktických testov*. Bratislava : ŠPÚ, 2007.
- RÖTLING, G. 2004. *Pedagogické riadenie školy*. Banská Bystrica : MPC, 2004, s. 26.
- TOMENGOVÁ, A. 2012. *Aktívne učenie sa žiakov – stratégie a metódy*. Bratislava : MPC, 2012.
- TOMENGOVÁ, A. 2010. *Čitateľské stratégie zlepšujúce schopnosť učiť sa*. Bratislava : MPC, 2010.
- TOMENGOVÁ, A. 2007. *Ako rozvíjať čitateľskú gramotnosť vo vyučovaní prírodovedných predmetov*. Banská Bystrica : MPC, 2007.
- TUREK, I. 1996. *Učiteľ a didaktické testy*. Bratislava : MC, 1996.
- ZÁBORSKÁ, M., HÚSKOVÁ, A., HINCOVÁ, K. 2009. *Cvičebnica. Slovenský jazyk pre 4. ročník stredných škôl*. Bratislava : SPN, 2009.
- ZÁPOTOČNÁ, O. 2011. *Rozvoj jazykovej gramotnosti na základnej škole*. Trnava : PdF TÚ, 2011.



## PRÍLOHA – ukážka dištančnej formy

**Poznámka:** *Zadanie dištančnej formy v elektronickej podobe poskytne lektor vzdelávacieho programu na prvom stretnutí vzdelávania.*

**Vzdelávací program** *Aktívne využívanie čítania s porozumením vo vyučovacom procese v základnej a strednej škole*

*Kód skupiny:* BAS02\_0574\_2011\_PKRB

*Meno a priezvisko:* Ing. Darina Runová

*Adresa školy:* Gymnázium, Hubeného 23, Bratislava

*Predmet:* informatika

*Mobil/mejl:* XXX/XXX

### TEST 1

Milí žiaci,

predložený test je zameraný na čítanie s porozumením s využitím internetu. Pozorne si prečítajte inštrukcie, ktoré vás budú viesť k textom, na základe ktorých budete riešiť úlohy. Pri otázkach s výberom odpovede zakrúžkujte jednu správnu odpoveď. Na riešenie testu máte 40 minút.

#### A. Sociálne siete nás spájajú aj rozdeľujú

Inštitút pre verejné otázky (IVO) predstavil výsledky analyticko-monitorovacieho projektu *Sociálne siete na Slovensku* s cieľom ukázať, do akej miery je slovenské obyvateľstvo týmto komunikačným fenoménom ovplyvnené.

Vyhľadajte cez vyhľadávač webových stránok *www.google.sk* oficiálnu stránku **Inštitútu pre verejné otázky**. Prejdite na záložku **Aktuality**, potom na odkaz (link) **Archív starších správ** a nájdite v ňom odkaz (link) na článok *Sociálne siete na Slovensku* (z 22. 3. 2012).

1. Prečítajte si článok k tlačovej správe o výskume a na jeho základe vyriešte úlohu. Z otázok, na ktoré bol výskum primárne zameraný, vyplýva, že výskum
  - a) nebol zameraný na digitálnu gramotnosť.
  - b) bol zameraný na demografický profil užívateľov.
  - c) bol zameraný na intenzitu využívania sociálnych sietí.
  - d) nebol zameraný na zariadenia prístupu k sociálnym sieťam.

*Forma úlohy:* zatvorená s výberom odpovede

*Proces čitateľskej gramotnosti:* integrácia a interpretácia

*Časový predpoklad:* 5 minút

*Správna odpoveď:* c) bol zameraný na intenzitu využívania sociálnych sietí

Pod úvodnou časťou textu je odkaz (link) na tlačovú správu. Po jej otvorení v samostatnom okne vyriešte úlohy.

Uvedená webová stránka: [www.ivo.sk/6746/sk/aktuality/socialne-siete-na-slovensku](http://www.ivo.sk/6746/sk/aktuality/socialne-siete-na-slovensku)



**TLAČOVÁ SPRÁVA**

Bratislava, 22. 3. 2012



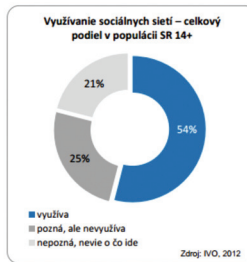
**Sociálne siete nás spájajú aj rozdeľujú**

Inštitút pre verejné otázky (IVO) predstavil dnes v Bratislave výsledky analyticko-monitorovacieho projektu Sociálne siete na Slovensku s cieľom ukázať, do akej miery je slovenské obyvateľstvo týmto komunikačným fenoménom ovplyvnené. Projekt bol realizovaný vďaka podpore Nadačného fondu Telekom Nadácie Pontis.

Podľa zistení celoslovenského reprezentatívneho výskumu uskutočneného na výberovej vzorke 1 135 respondentov starších ako 14 rokov využíva sociálne siete 54 % populácie. Ďalšia štvrtina populácie sociálne siete sice pozná, ale nevyužíva, a pätina nevie o čo ide.

Využívanie sociálnych sietí ovplyvňujú najmä také faktory, ako sú vek, vzdelanie, ekonomická aktívita (zamestnanie), príjem alebo typ domácnosti. Napríklad kým medzi 14 – 24-ročnými je „na sociálnych sieťach“ viac ako 90 % z nich, stúpajúcim vekom užívateľov rapídne ubúda. Medzi 45 – 54-ročnými je to už len 45 %, a medzi 60 a viac ročnými iba 8 %. Obdobne je to v prípade vzdelania. Zatiaľ čo medzi vysokoškolsky vzdelanými je ich 75 % a medzi stredoškolsky vzdelanými s maturitou 67 %, medzi ľuďmi so základným vzdelaním iba 38 %. Z hľadiska ekonomickej aktivity sú najslabšími užívateľskými skupinami najmä študenti (93 % z nich), domácnosti pracujúcich (75 %), ženy na materskej a podnikatelia (61 – 64 %).

Celospoločenskú dôležitosť sociálnych sietí nedokumentuje iba fakt, že ich aktívne využívajú každý druhý človek na Slovensku, ale tiež to, že každý piaty (21 %) ich využíva denne alebo takmer denne. Ďalších 17 % respondentov využíva sociálne siete niekoľko krát do týždňa a 16 % je „na sociálnych sieťach“ menej často (maximálne raz za týždeň).



**Intenzita/frekvencia využívania**

**2. Na základe tlačovej správy doplňte informácie.**

- Rozdiel medzi počtom % užívateľov sociálnych sietí vo vekovej kategórii 14 – 24 a 45 – 54 rokov je ..... %.
- Najpoužívanejšou slovenskou sociálnou sieťou je .....
- Na pracovnú a profesnú komunikáciu používa sociálne siete ..... % užívateľov.
- Najvyužívanejšou mikrobloggerovskou sieťou je podľa výskumu sietí .....

*Forma úlohy: otvorená so stručnou odpoveďou – doplňovacia*

*Proces čitateľskej gramotnosti: nájdenie a získanie informácií*

*Časový predpoklad: 5 minút*

*Správne odpovede: 45 %, Pokey, 19 %, Twitter*

**3. Z uvedeného textu vyplýva, že intenzita využívania sociálnych sietí**

- rastie s klesajúcim vekom.
- rastie s rastúcim vekom.
- klesá s vyšším vzdelaním.
- klesá s ekonomicou silou.

*Forma úlohy: zatvorená s výberom odpovede*

*Proces čitateľskej gramotnosti: integrácia a interpretácia*

*Časový predpoklad: 4 minúty*

*Správna odpoveď: a) Intenzita využívania sociálnych sietí rastie s klesajúcim vekom.*

Napriek vysokej rozmanitosti a prakticky neobmedzenej regionálnej dostupnosti sociálnych sietí sú na Slovensku dominantné prakticky dve. Jednotkou v rebríčku je *Facebook*, ktorý využíva 49 % populácie nad 14 rokov. Dvojkou je náš *Pokec*. Využíva ho takmer tretina (32 %) populácie. Oveľa menšie zastúpenie majú napríklad *Windows Live*, ktorý využíva 6 % populácie, mikrobloginovacia sieť *Twitter* (4 %), komunitná sieť *MySpace* (4 %) či profesionálna sieť *LinkedIn* (0,5 %). Ďalšie miesta v rebríčku patria rôznym iným sieťam s menšou používateľskou základňou.

**4. Usporiadajte názvy sociálnych sietí podľa % používateľov od najvyššieho počtu po najnižší:**

Twitter, Pokec, Facebook, LinkedIn

Odpoveď: 1) ..... 2) ..... 3) ..... 4) .....

*Forma úlohy: zatvorená usporiadacia úloha*

*Proces čitateľskej gramotnosti: integrácia a interpretácia*

*Časový predpoklad: 3 minúty*

*Správna odpoveď: Facebook, Pokec, Twitter, LinkedIn*

**B. Vaša trieda pripravuje na koniec školského roka školský výlet. Pripravte jeho program.**

**5. Zistíte pomocou služby *Google maps* vyhľadávača *Google* najkratšiu vzdialenosť spred našej školy na Trenčiansky hrad autobusom.**

Odpoveď: ..... km

*Forma úlohy: otvorená so stručnou odpoveďou – doplňovacia*

*Proces čitateľskej gramotnosti: integrácia a interpretácia*

*Časový predpoklad: 2 minúty*

*Správna odpoveď: 124 km*

**6. Na stránke Železničnej spoločnosti SR <http://www.slovakrail.sk> zistíte názov vlaku, počet kilometrov medzi Bratislavou a Trenčínom a najkratší čas, za aký príde vlak z Bratislavy – hlavnej stanice do Trenčína. (odchod vlaku od 7:00 do 10:00 hod.)**

Odpoveď:

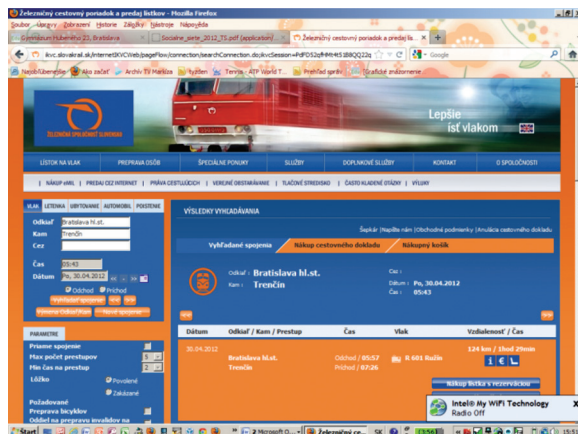
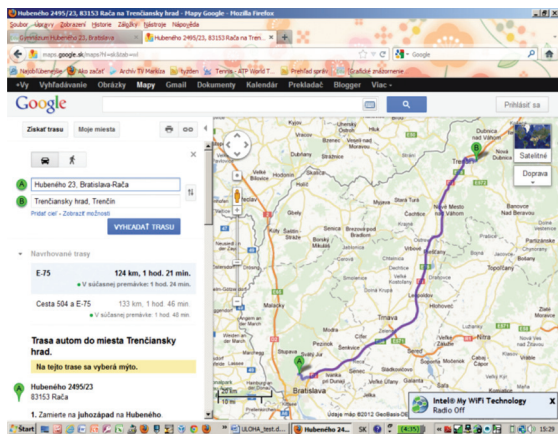
Názov vlaku: ..... Počet km:..... Najkratší čas: .....

*Forma úlohy: otvorená úloha so stručnou odpoveďou – produkčná*

*Proces čitateľskej gramotnosti: integrácia a interpretácia*

*Časový predpoklad: 3 minúty*

*Správna odpoveď: IC Tatran, 124 km, 1hod. 7 minút*



7. Pomocou vyhľadávača Google zadajte do vyhľadávacieho okienka *Trenčiansky hrad* alebo na oficiálnej stránke mesta Trenčín *www.trencin.sk* vyhľadajte návštevné hodiny na Trenčianskom hrade v mesiaci jún 2012.

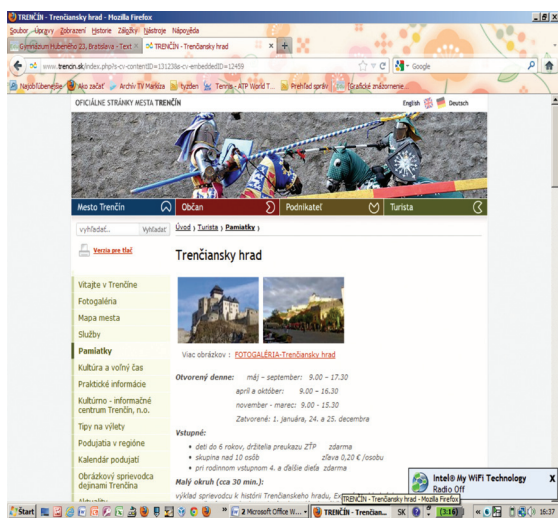
Odpoveď: Od ..... do ..... každý deň.

Forma úlohy: otvorená so stručnou odpoveďou – produkčná

Proces čitateľskej gramotnosti: nájdenie a získanie informácií

Časový predpoklad: 3 minúty

Správna odpoveď: 9:00 – 17:30



8. Vypočítajte vstupné na Veľký okruh na Trenčianskom hrade pre triedu – skupinu 20 študentov a jedného učiteľa. Uvedte aj postup výpočtu a nezabudnite skontrolovať zľavy pre skupiny.

Odpoveď: Študenti .....

Učiteľ ..... Spolu: .....

Forma úlohy: otvorená úloha so stručnou odpoveďou – produkčná

Proces čitateľskej gramotnosti: uvažovanie a hodnotenie

Časový predpoklad: 5 minút

Správna odpoveď: študenti:  $2,50 - 0,20$  (zľava) =  $2,30$  €  $\Rightarrow 2,30 \times 20 = 46$  €

učiteľ:  $4,50 - 0,20$  (zľava) =  $4,30$  €  $\Rightarrow$  spolu:  $46 + 4,30 = 50,30$  €

9. K histórii Trenčianskeho hradu sa viaže názov jednej z najstarších a najkrajších slovenských povestí, vyhľadajte na internete, ktorá to je.

- a) O rytierovi Rolandovi
- b) Studňa lásky
- c) O troch prútoch
- d) O čiernom koscovi

*Forma úlohy: zatvorená s výberom odpovede*

*Proces čitateľskej gramotnosti: nájdenie a získanie informácie*

*Časový predpoklad: 3 minúty*

*Správna odpoveď: b) Studňa lásky*

10. Na hradnej skale v Trenčíne je dodnes zachovaný nápis po latinsky z roku 179. Vyhľadajte na internete slovenský preklad tohto nápisu a napíšte ho.

Odpoveď: .....

*Forma úlohy: otvorená so stručnou odpoveďou – produkčná*

*Proces čitateľskej gramotnosti: nájdenie a získanie informácie*

*Časový predpoklad: 3 minúty*

*Správna odpoveď: Víťazstvu cisárov venovalo 855 vojakov II. légie z vojska, ktoré sídlilo v Laugarcieu. Dal zhotoviť Marcus Valerius Maximianus, legát II. légie pomocnej.*

## TEST 2 (TEST 1 po pilotáži )

Milí žiaci,

predložený test je zameraný na čítanie s porozumením s využitím internetu. Pozorne si prečítajte inštrukcie, ktoré vás budú viesť k textom, na základe ktorých budete riešiť úlohy. Pri otázkach s výberom odpovede zakrúžkujte jednu správnu odpoveď. Na riešenie testu máte 40 minút.

### B. Sociálne siete nás spájajú aj rozdeľujú

Inštitút pre verejné otázky (IVO) predstavil výsledky analyticko-monitorovacieho projektu *Sociálne siete na Slovensku* s cieľom ukázať, do akej miery je slovenské obyvateľstvo týmto komunikačným fenoménom ovplyvnené.

Vyhľadajte cez vyhľadávač webových stránok *www.google.sk* oficiálnu stránku Inštitútu pre verejné otázky. Prejdite na záložku *Aktuality*, potom na odkaz (link) *Archív starších správ* a nájdite v ňom odkaz (link) na článok *Sociálne siete na Slovensku* (z 22. 3. 2012).

1. Prečítajte si článok k tlačovej správe o výskume a na jeho základe vyriešte úlohu. Z otázok, na ktoré bol výskum primárne zameraný, vyplýva, že výskum

- a) nebol zameraný na digitálnu gramotnosť.
- b) bol zameraný na demografický profil užívateľov.
- c) bol zameraný na intenzitu využívania sociálnych sietí.
- d) nebol zameraný na zariadenia prístupu k sociálnym sieťam.

Pod úvodnou časťou textu je odkaz (link) na **tlačovú správu**. Po jej otvorení v samostatnom okne vyriešte úlohy.

**2. Na základe tlačovej správy doplňte informácie.**

- a) Rozdiel medzi počtom % užívateľov sociálnych sietí vo vekovej kategórii 14 – 24 a 45 – 54 rokov je ..... %.
- b) Najpoužívanejšou slovenskou sociálnou sieťou je .....
- c) Na pracovnú a profesnú komunikáciu používa sociálne siete ..... % užívateľov.
- d) Najvyužívanejšou mikroblogovacou sieťou je podľa výskumu sieť .....

**3. Z uvedeného textu vyplýva, že intenzita využívania sociálnych sietí**

- a) rastie s klesajúcim vekom.
- b) rastie s rastúcim vekom.
- c) klesá s vyšším vzdelaním.
- d) klesá s ekonomicou silou.

Napriek vysokej rozmanitosti a prakticky neobmedzenej regionálnej dostupnosti sociálnych sietí sú na Slovensku dominantné prakticky dve. Jednotkou v rebríčku je *Facebook*, ktorý využíva 49 % populácie nad 14 rokov. Dvojkou je náš *Pokec*. Využíva ho takmer tretina (32 %) populácie. Oveľa menšie zastúpenie majú napríklad *Windows Live*, ktorý využíva 6 % populácie, mikroblogovacia sieť *Twitter* (4 %), komunitná sieť *MySpace* (4 %) či profesionálna sieť *LinkedIn* (0,5 %). Ďalšie miesta v rebríčku patria rôznym iným sieťam s menšou používateľskou základňou.

**4. Na základe textu priradte k názvu siete jej využitie.**

- | Sieť                       | Využitie                  |
|----------------------------|---------------------------|
| a) Twitter                 | 1. komunálna oblasť       |
| b) MySpace                 | 2. profesionálna oblasť   |
| c) LinkedIn                | 3. mikroblogovacia oblasť |
| a) ..... b) ..... c) ..... |                           |

**B. Vaša trieda pripravuje na koniec školského roka školský výlet. Pripravte jeho program.**

5. Zistite pomocou služby *Google maps* vyhľadávača *Google* najkratšiu vzdialenosť spred našej školy na Trenčiansky hrad autobusom.

Odpoveď: ..... km

6. Na stránke Železničnej spoločnosti SR <http://www.slovakrail.sk> zistite názov vlaku, počet kilometrov medzi Bratislavou a Trenčínom a najkratší čas, za aký príde vlak z Bratislavy – hlavnej stanice do Trenčína. (odchod vlaku od 7:00 do 10:00 hod.)

Odpoved:

Názov vlaku: ..... Počet km: ..... Najkratší čas: .....

7. Pomocou vyhľadávača *Google* zadajte do vyhľadávacieho ka *Trenčiansky hrad* alebo na oficiálnej stránke mesta Trenčín *www.trencin.sk* vyhľadajte návštevne hodiny na Trenčianskom hrade v mesiaci jún 2012.

Odpoved: Od ..... do ..... každý deň.

8. Vypočítajte vstupné na Veľký okruh na Trenčianskom hrade pre triedu – skupinu 20 študentov a jedného učiteľa. Uveďte aj postup výpočtu a nezabudnite skontrolovať zľavy pre skupiny.

Odpoved: Študenti .....

Učiteľ ..... Spolu: .....

9. K histórii Trenčianskeho hradu sa viaže názov jednej z najstarších a najkrajších slovenských povestí, vyhľadajte na internete, ktorá to je.

- a) O rytierovi Rolandovi                                    c) O troch prútoch  
b) Studňa lásky     d) O čiernom koscovi

10. Na hradnej skale v Trenčíne je dodnes zachovaný nápis po latinsky z roku 179. Vyhľadajte na internete slovenský preklad tohto nápisu a napíšte ho.

Odpoved: .....

## Didaktická analýza TESTU 2

- a) Ročník, pre ktorý je test určený: 1. ročník gymnázia/5. ročník 8-ročného gymnázia
- b) Čas na vypracovanie testu: 40 minút
- c) Počet a druh využitých textov: 4 (kombinovaný, súvislý/nesúvislý, vecný)
- d) Počet položiek didaktického testu, bližšie počet jednotlivých druhov testových položiek  
Počet položiek: 10, z toho 3 s výberom odpovede, 1 zatvorená priradovacia úloha, 2 otvorené úlohy so stručnou odpoveďou – doplňovacie a 4 otvorené úlohy so stručnou odpoveďou – produkčné.
- e) Počet testových položiek podľa procesov čitateľskej gramotnosti:  
I. získavanie informácií – 2, 7, 9, 10  
II. integrácia a interpretácia – 1, 3, 4, 5, 6  
III. uvažovanie a hodnotenie – 8
- f) Binárne skórovanie – 0/1 bod
- g) Celkové skóre – 10 bodov, t. j. 100 %
- h) Kritériá hodnotenia – podľa dosiahnutej úspešnosti žiaka v %:

% úspešnosti	>85	70-84	55-69	40-54	<40
Hodnotenie	1	2	3	4	5

i) **Kľúč správnych odpovedí.**

položka	správna odpoveď
1.	c) bol zameraný na intenzitu využívania sociálnych sietí
2.	45 %, Pokec, 19 %, Twitter
3.	a) Intenzita využívania sociálnych sietí rastie s klesajúcim vekom
4.	Twitter – mikrobloginovacia, MySpace – komunálna, LinkedIn – profesionálna
5.	124 km
6.	IC Tatran, 124 km, 1hod. 7 minút
7.	9:00 – 17:30
8.	$20 \times 2,30 + 1 \times 4,30 = 46 + 4,30 = 50,30 \text{ €}$
9.	b) Studňa lásky
10.	Víťazstvu cisárov venovalo 855 vojakov II. légie z vojska, ktoré sídlilo v Laugariciu. Dal zhotoviť Marcus Valerius Maximianus, legát II. légie pomocnej.

j) **Rozbor testových položiek, ktoré bolo potrebné po pilotáži upraviť.**

Na základe pilotáže Testu 1 som zmenila položku číslo 4 zo zatvorenej usporiadacej úlohy na zatvorenú priradovaciu otázku. Žiakom sa pôvodná položka zdala veľmi jednoduchá.

**VYHODNOTENIE TESTU**

Počet testovaných žiakov: 30

Čas testu: 40 minút, väčšine žiakov stačilo 35 minút

Celková úspešnosť testu: 84 %

Hodnotenie úspešnosti žiakov:

Výsledné hodnotenie sa vypočíta podľa dosiahnutého percenta úspešnosti v teste podľa tabuľky:

% úspešnosti	>85	70-84	55-69	40-54	<40
hodnotenie	1	2	3	4	5
počet	13	16	1	1	0

Hodnotenie úspešnosti položiek testu:

položka/počet úsp. žiakov	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Spolu 30 žiakov	26	17	28	30	23	24	25	21	30	28
% úspešnosti	87 %	57 %	93 %	100 %	77 %	80 %	83 %	70 %	100 %	93 %

**Položka 2, kde bolo percento úspešnosti najnižšie, sa ukazovala ako problémová úloha.**

*Najpoužívanejšou slovenskou sociálnou sieťou je .....*

Správna odpoveď je *Pokec*, ale žiaci bez uvažovania napísali *Facebook*, pretože je to na Slovensku najpoužívanejšia sociálna sieť a zároveň sami ju najviac používajú. Položku som napriek pomerne nízkej úspešnosti nezmenila, lebo je podľa môjho názoru vyhovujúca.



Názov: **Aktívne využívanie čítania s porozumením vo vyučovacom procese v základnej a strednej škole**

Autor: PhDr. Alexandra Húsková

Recenzenti: PaedDr. Jana Tomášková  
PhDr. Katarína Hincová, PhD.

Vydavateľ: Metodicko-pedagogické centrum v Bratislave

Odborná redaktorka: Mgr. Sylvia Laczová

Grafická úprava: Ing. Monika Chovancová

Vydanie: 1.

Rok vydania: 2012

Počet strán: 64

ISBN **978-80-8052-416-6**